

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Fél évre ..... 14 korona.
 Egy negyed évre ... 7 korona.
 Egy hóra ..... 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 32 korona.
 Fél évre ..... 16 korona.
 Egy negyed évre ... 8 korona.
 Egy hóra ..... 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 357.
 KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
 Stauber József.

Csütörtök, október 19.

Elfoglalt erős orosz támaszpontok.

(Véresen visszavert olasz támadások.)

Budapest, október 18. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcér:

Károly főherceg lovassági tábornok hadsereg harcvonala:

A magyar-román határ mentén tegnap sem volt lényeges változás. Csapatunk Kiriabától keletre több orosz támadást visszavertek. Bystryca-Solotwinskánál előrsi csatározások voltak.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege:

Boloszowcetől északkeletre a Marajowkánál bajor csapatok hatalmukba kerítették egy erős orosz támaszpontot, mely alkalommal elfogtak két tisztet, 350 főnyi legénységet és 12 gépfegyvert zsákmányoltak. A Szereth felső folyásánál egy orosz támadó kísérlet már csirájában eljöttünk. Volhyniában szünetelt a harc.

Olasz harcér:

Tegnap este az ellenség jelentékeny erővel támadta a Monte-Toston, a Prite hegyháton a Paubic csucstól északra fekvő állásainkat. A bátor védők véresen visszaverték az előretörést. A Fleims-völgy egyes részein és a Dolomitok arcvonalán, valamint a Karst fensíkon a tüzérségi tevékenység időnként igen élénk volt.

Délkeleti harcér:

Albániában nincs ujság. — Hőfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Meghiusult ellenséges támadások minden fronton.

Berlin, október 18. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcér:

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala:

A tüzérségi harc a széles szakaszokban, főleg a Sommetől északra jelentékeny hevességet ért el. Le-Sars és Gudécourt között az angolok, Les-Boufstól Rancourtig pedig este a franciák támadást indítottak. Az ellenség tömött rohamárkai ellen intézett megsemmisítő tüzelésünk Eaucourt l'Abbaye mindkét oldalán már kezdetén

Még nem késő.

Szenzációs kijelentéseket tett Mangra Vazul, a görög keleti román egyház új feje.

— Megdöbbenve láttuk — úgy mond — hogy Románia ellenségeink közé szegődött s ezzel kellemetlen helyzetbe sodort bennünket magyarországi románokat, kik nem akarjuk magunkat — felszabadíttatni. Itt akarunk élni a magyarsággal békés közösségben. Romániának pedig békét kell kérnie és pedig gyorsan, mert ellenkező esetben eltörik a föld színéről. Két intelem sugárzik ki e szép beszédből. Az egyik szól a magyar románságnak, a másik — Oláhországnak. Az egyik megbélyegzi a túlzó oláhok gonosz politikáját, amelyre most Oláhország királya is hivatkozni merészt, midőn kijelentette, hogy „a háborúnak egyik oka a Kárpátokon túl élő testvéreink hozzánk elható jankiáltása volt“, a másik intelem a megsemmisülésbe rohanó Oláhországot szólítja fel okos szóval a rögtöni békekérésre.

A magyar románság főpapjának szava messzire elhallatszik. Még most, a háború zivatarai között is átszáll az a két ország határa fölött s mint józanító mementő jelenik meg az orosz italtól megkötyagosodott oláh király s hozzája méltó tanácsadói előtt. Ez a néhány szó, mint a regék bűvös igéje — tündéri képet varázsol elő: a béke dus mezőit!

Az erdélyi zivatar s a dobrudzsai jégverés után Oláhország is tudja már, hogy mit jelentett a „béke“-szó. A viruló drága egészséget, amelyről, amíg megvan, nem zengünk dicsegetet, csak akkor vesszük észre áldásait, midőn itthagytott. A béke: kalászos mezőt, boldog falvakat, nyüzsgő városokat, füstölgő gyárakat jelent, a háború: üszköt, romot, erkölcsstelenséget, éhséget termel.

Oláhországban ma már bizonyára megtanulták ezt, s a magyar oláhok metropolitájának szavára meg fog dobanni ott minden szív, s felnyílnak a lelkek szemei egy boldog látomás előtt. Igen! a békét még kérni is érdemes, Oláhországnak pedig — kell! Mert azok, akiknek az oláh nép sorsa nem közömbös, így tanácsolják. Ez a tanács fölér a parancsát korbáccsal osztogató orosz igérettel, melyet a gonosz szomszéd, még ha tudna, akkor se váltana be. Hiszen minden érdeke ellenkezik az oláh vágyakkal.

Ez a tanács idejében jött. Fogadják meg addig, amíg — nem késő! (.)

meghiusította a támadást. Gudécourt-nál heves közelharcokra került a sor, amelyek során állásainkat teljesen megtartottuk. Morval és Rancourt vidékéről előretörő franciákat kemény harc után visszavertük. Sailyba az ellenség benyomult, ott a harc még tart. Thiepval, Courcolette és Bouchavesnes mellett, a fő támadó állástól délre az ellenség előretörései semmi sikerrel sem jártak. Légiharcban öt ellenséges repülőgépet legyőztünk.

A német trónörökös arcvonala:

A Maas keleti partján élénk tüzelés.

Keleti harcér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének harcvonala:

Az ellenség Lucktól nyugatra fekvő arcvonalunk ellen intézett erős gyalogsági támadásainak veszteségteljes meghiusulása után, élénk ágyutüzelésre szorított. Zwicin mellett (Zaloscetől északnyugatra) az osztrák-magyar állások ellen támadó gyalogságot tüzelésünkkel súlyos veszteségei mellett arkaiba tüztük vissza. Narajowka nyugati partján, Hermutowtól délnyugatra bőséges tüzelési előkészítés után bajor zászlóaljok rohammal elfoglaltak egy orosz támaszpontot, két tisztet és 350 főnyi legénységet, 12 géppuskát szállítottak be.

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala:

Bystryca-Solotwinska mellett az ellenségnek előretolt állásaink ellen intézett támadása meghiusult. A Kárpátokban a Ludowa-magaslat erős ágyutüz alatt állott. A Kiriababa-szakaszon visszavertünk ellenséges előretöréseket.

Erdélyi harcér:

Az általános helyzet nem változott.

Balkán hadszíntér:

Macedoniai harcvonal:

Fokozott ágyutüz után az ellenség a Bitolia-Florinai vasutól nyugatra, valamint a Nidze-Planinától északra és északkeletre részleges támadásokba fogott, amelyek meghiusultak. A Cerna északi partján a bolgárok egy előretörésükkel a befészkelte szerbket elűzték. Ludendorff, első főszállásmeister. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Oláhok garázdálkodása Erdélyben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Erdély keleti frontján hanyathomlok, rohanást követik egymást az események. A IV. oláh hadsereg pánikszzerűen menekül a Kárpátokon át és sehol sem fejt ki komoly ellentállást. Arz tábornok utána nyomuló seregeivel szemben. Csapatunk rövidesen elérik a Tólgyes és a Gyimes szorosokat és ha elérték, akkor már nem áll ellenség Magyarország területén.

Vándalok módjára viselkedtek a IV. oláh hadsereg katonái is, akik a keleti megyékben törtek be. Az első pillanattól kezdve rablás és fosztogatás volt napirenden és a visszavonulásuk is a gyújtogatások és a pusztítások lancolata. Az oláh északi seregben voltak orosz osztagok is és csakhamar orosz szokások kaptak lábra. Nagyon tanulékonynak mutatkoztak az oláhok, akik egy különös fosztogatási rendszert alkalmaztak már csak azért is, hogy a tisztikar becsületét látszólag megmentsék.

Az eljárás a következő volt: A legénység behatolt az üzletekbe és lakásokba és ami vihető volt, elhordták. Másnap aztán megjelent egy plakát, amelyben a parancsnokság eltiltotta a fosztogatást és halálbüntetés mellett megparancsolta a legénységnek, hogy 24 órán belül a rablott tárgyakat a városháza udvarán hordják össze. A legénység pontosan eleget tett a parancsnak és mikor másnap a városháza udvarán butorok, zongorák, szőnyegek, műtárgyak, bundák, ruhaneműek és más holmik tornyosultak halomba, előállott az oláh trón oszlop, felrakodott és mindent elvitt a legközelebbi hadtáplálmásra.

Azonban nem mindig akarták a tisztiek a becsület látszatát megőrizni.

A sepsiszentgyörgyi gyógyszerész beszéli el, hogy az oláh betörés után rövidesen egy oláh főorvos látogatta meg, aki rendkívül barátságosnak mutatkozott és a ház udvarán igen behatóan beszélgetett vele az újabb fajta gyógyszerekről. Ebben a házban volt egy nagy divatkereskedés, amelynek utcára nyíló bejárata zárva volt és az udvarra is nyílt ajtaja. Egy éjjel a gyógyszerész gyanus zajt hallott. Kézi lámpása világításánál benézett az üzlethelyiségbe. Ott állt a főorvos néhány katonával és válogatott az értékes áruk közt, hogy azokat ládába csomagoltassa. Tehát csak azért közeledett olyan barátságosan a gyógyszerészhez, hogy mipt a betörő, a terepet tanulmányozza. Az oláh tiszték különös előszeretettel fosztogatták a gyógyszerárakat és drogériákat. Minden oláh tiszt első sorban partipót követelt.

A brassói polgármester a következőképp nyilatkozott az oláhok garázdálkodásáról:

— Kormánybiztosok érkeztek az oláh dúlások színhelyére, hogy nyomról-nyomra megállapítsák az „Erdély felszabadítóinak kulturmunkáját”. Rablott értékekkel telt vasúti kocsik állanak a pályaudvaron, amelyeket már nem lehetett elszállítani.

— A Kolostor-utcában van egy műkereskedő. Megjelent nála egy oláh tiszt és azt mondotta, hogy meg akar venni egy igen értékes szőnyeget. Az üzlettulajdonos katonai szolgálatot teljesít hadseregünkben. A helyettese, egy öregebb ur, 1200 koronát kért a szőnyegért. A tiszt kijelentette, hogy nem fizet és mikor így nem kapta meg, távozott, de csakhamar visszajött két fegyveres katonával és a kereskedőt az oláh rendőrségre vitette, ott azt mondotta, hogy kifizette a szőnyeget és az eladó mégsem akarja kiadni. A keres-

kedő szóhoz sem jutott, leszidták, megfenyegették és választhatott a között, hogy vagy kiadja a szőnyeget, vagy bezárják és elítélik. Örülnie kellett, hogy a szőnyeg árán szabadult ki a csapdából. Néhány nap múlva négy oláh katona betört nála és ezüst gyertyatartóit, ezüst evőeszközeit elrabolták a szemé láttára, mert mikor tiltakozott azt mondták, hogy a házból lövések zaját hallották és ők átkutatják a lakást. Ha megmozdul — mondták — akkor elviszik az űrségre, ott pedig egy-kettőre agyonlövik.

Most már hivatalosan is megállapították a kormánybiztosok, amit az Aradi Közlöny néhány nappal ezelőtt az oláhok fogarasi vérengzéséről és rablásairól írt:

1. Simionescu tábornok, a IV. oláh hadsereg parancsnoka Szell József fogarasi főispán lakásának minden értékesebb berendezését kocsikkal elvittette.
2. Az oláh katonai parancsnokság a rekviált, marháért sem pénzt, sem elismervényt nem adott.
3. Fogaras magyar és német ajku lakosságának egy részét összeterelték, az Olt folyó partjára hurcolták, korbáccsal a vízbe kergették.
4. A partokon oláh katonák álltak, akik ismételtén visszakergették a szerencsétleneket a vízbe.
5. Minden szeszt és pálinkát elloptak és részegre itták magukat az oláh katonák.

Elárverezték

a Benoid ingatlanait.

— Kilenevenhétéezer korona vételár. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Rendkívül érdekes árverés volt ma Aradon. Az első ingatlan árverés, a moratórium rendelet életbelepté óta. Emő rendelet szerint ugyanis szünetelnek az ingatlanok kényszereladásai és csak azokat a komplexumokat lehet újra venni, amelyek valamely esődtömeg vagyont alkotják. Ebbe a kategóriába tartozik a csődbe került Benoid-gázgyár részvénytársaság ingatlana, amelynek egy részét ma délután adta el nyilvános bírói árverésen idős Szalay Károly királyi tanácsos, esődtömeg gondnok.

Az érdekes aktus iránt nem nyilvánult meg nagyobb érdeklődés és azon csak az érdekelte hitelezők, illetve képviselőik vettek részt és tettek ajánlatot. Idegen vevő nem árverelt.

Az árverés színhelye a esődtömeg gondnok ügyvédi irodája volt. Megjelentek az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár képviselőiben Köpf János dr., az Aradi Termény és Áruraktár képviselőiben ifj. Szalay Károly dr., a Központi Takarékpénztár képviselőiben Velcsov Géza dr.

Eladásra került a gyár, pécskai-úti telkének a városhoz közelebb eső felerésze, amely körülbelül 10 katasztrális hold területű és amelyen több leégett gyárépület áll. A kiáltási ár 22.400 korona volt. Az ingatlanra az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár, valamint az Aru- és Terményraktár, a Központi Takarékpénztár és Polgári Takarékpénztár szereztek zálogjogot, amennyiben a gyárral szemben tennivaló követelésüket bekebeleztették. A mai árverésen az említett ingatlan rész 95000 koronáért kelt el. A Termény- és Áruraktár Részvénytársaság 94.000 koronát aján-

lott, míg Köpf dr. 95.000 koronáért az általa képviselt pénztintézet részére megvásárolta azt. Eladásra került továbbá a telek mellett egy 800 négyszögöl nagyságú kisebb földrész is, a melyet ugyancsak Köpf dr. vásárolt meg a pénztintézet részére 2000 koronáért.

Az első és második helyen követeléseiket bekebelezés által biztosított pénztintézetek tehát teljes összegében hozzájutnak az általuk hitelezett pénzhez, míg a többi hitelező más módon kapja meg követeléseinek egy kis részét.

A gyári komplexumnak ugyancsak 10 katasztrális holdnyi második felét hétfőn délután árvereli el a esődtömeg gondnok.

Lloyd nélkül.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A Lloyd klub termei a holnapi naptól fogva, ha rövid időre is, gazdát cserélnek. A katonai hatóság alkalmassnak találta arra, hogy azokból a termekből, röptese azért a katonai intézkedések és parancsok erején, amelyekből egy nagy vidék gazdasági és kereskedelmi életének vezető, irányító tervei indultak ki. Hogy ez az átmeneti állapot meddig fog tartani, előre nem is sejthető. Éppen azért a Lloyd klub igazgatósága elhatározta, hogy erre az átmeneti időre új helyiséget bérel. Természetesen ez időbe kerül s így egy néhány napig a klub tagjai helyiség nélkül és árván maradnak. Remélhető, hogy csak pár napig s ekkor az igazgatóság az új helyiségről tájékoztatni fogja a klub tagjait.

Az Aradi Közlöny munkatársa ma este felment a klub pompás izléssel berendezett gyönyörű termeibe, hogy megrajzolja az utolsó este képét s megrögzítse az utolsó este hangulatát. Az olvasó teremben néhány öreg ur, előkelő nagykereskedők szivaroztak és beszélgettek. Ugylátszik már kiolvastak mindent azokból a német újságokból, melyek előttük feküdtek, mert ügyet sem vetve azokra, a bor árának rohamos emelkedését tárgyalták. A hektoliterek megvásárlásának időpontjaiból keletkezett árdifferenciák kiszámítását munkatársunk már nem várta be s átsietett a fényesen világított, apró zöld asztalokkal telerakott kártyatermekbe. Az első terem szokatlanul csendes volt. Ez a megállapodott alsós játékosok gyülekező helye. Máskor mintha hangosabban röpöködtek volna a tulletrók és ultimók. Most csendesen történtek meg az ugynevezett bemonadások, bizonyos ártatlan melankoliával, sőt az egyik asztalnál a zöld szemellenzős öreg ur alfelejtette bemonadni a gromobojt, amely eset a Lloyd annáleseiben soha sem fordult elő. Mert a Lloyd tagjai tudvalevőleg mind elsőrangú kaláber játékosok.

A második teremben már élénkebb volt a hangulat. Itt a fiatalabb elem gyülekezik, s lendületes hűvvel ostromolja a kis zöld asztalokat. A melankoliának, a régi helytől való megválás fájdalomának itt nyoma sincs. Olyan könnyelműek ezek a fiatalok, csak a jelennel törődnek. A megszokott asztalokhoz és falakhoz való ragaszkodásnak nyoma sincs bennük; vigan kontrázzák egymást, s mulatságukat nem zavarja semmi, csak a sarok asztalnak hangos dominó játéka, a dupla nyolcas zajos hajszo-lása, s a kövek keverésének zavaró izgalma.

Pont nyolc órakor minden elcsendesül. A régi tagok egy kicsit bágyadtan néztek egymásra és megkérdezték egymástól: mikor találkozzunk újra. Hát csakugyan háború van? A fiatalok ellenben könnyű vállvonogatással tértek napirendre a bizonytalan ideig tartó válás felett, s holnapra a Városiban adták egymásnak randevut.

Egy ülést tart az oláh parlament.

(Sírnak az oláhok — örülnek a magyarok.)

— Távirati tudósítás. —

Rotterdam. A Ruskoje Slovonak jelentik Bukarestből: A súlyos harc-téri helyzet következtében a kormány elhatározta, hogy össze fogja hívni a nemzetgyűlést, de csak egyetlen egy ülésre, melyen azután Bratianu miniszterelnök felvilágosításai alapján döntő fontosságú határozatokat fog-nak hozni.

Stockholm. Diamandi oláh követ, Amilescu ezredes, az oláh király segédtsíjtje, ma Pétervárra érkeztek.

Rotterdam. A Times-nak az oláh hadse-regnél levő haditudósítója, a ki tanuja volt a Brassótól délre folyó harcoknak, október 10-ikéről kelezve a következőket jelenti:

A Brassótól nyugatra levő oláh csapatok október 8-án este kezdtek rendben visszavo-nulni állásaikból. A sereg éjszaka átvonult Brassón és ma állást foglalt a hegység lábá-nál emelkedő magaslatokon, hogy a predeáli szoroshoz vezető utat megvédje. Ez a moz-dulat arra szolgált, hogy az oláh hadsereget a front megrövidítésére újra csoportosítsák.

Az ellenség nem volt érintkezésben a visszavonuló román csapatokkal s a visszavo-nulás a legkisebb pánik nélkül ment végbe. Magam láttam az ujonnan elfoglalt állásokat, a melyek körülbelül 19 kilométerre vannak a hegygerinctől. A helyzet ezen a vidéken oly kedvező, hogy az oláhoknak itt tartaniuk kell magukat.

A tudósító ezután rámutat az oláh petro-leumforrások és gabonaföldek nagy jelentő-ségére és hangoztatja, hogy ha az ellenség megszállná ezt a román területet, a háboru tartalmát ismét meghosszabbítaná.

Rotterdam. A Timesnek két nappal később ezt jelentették Bukarestből: A németek kihasználták azt az előnyüket, hogy az oláhok kényszerítve voltak Erdélyből a dobrudzsai front megerősítésére több hadosztályt elvonni. A legnagyobb heveséssel támadták az oláhokat és megsemmisítő tulere-jük, nehéz tüzérségük és gépfegyve-reik folytán sikerült az oláhokat visz-szaüzni, akik egyszerűen tehetetlenek voltak a messzivívó német ágyuk tü-zével szemben. A gyakorlatlan oláh csapatok ennek ellenére megkísérel-ték, hogy ellenállást fejtsenek ki és ismétellen ellentámadásba fogtak, de végül is kényszerültek honi földjükre visszavonulni és a Kárpátok vonalát megszállani.

Budapest. Leonhardt Adelt jelenti a sajtóhadiszállásról: Az erdélyi keleti arcvonalon egymást érik az esemé-nyek. Egyik táviratomban az jelen-tetem, hogy az erdélyi vármegyék közül már csak kettőnek területén ál-lanak visszavonuló oláh csapatok. Ma már azt jelenthetem, hogy e két vár-megye felszabadítása is befejeződött. A gyergyói és csiki medence már Arz hadseregének csapatai mögött van. E hadsereg a tölgyesi és a gyimesi szo-ros utjain kergeti maga előtt a mene-külő északi oláh sereget, míg Falken-hayn hadserege ettől délre támad. A hol az ellenség Csik és Háromszék vármegyék határgerincein még ellen akart állni, nehéz tüzérségünk rövi-

desen elűzte onnan is. Az oláh visz-szavonulás helyenként pánikká fajult, úgy hogy egy magyar és osztrák rep-ülő megjelenése elegendő volt három oláh zászlóalj fejvesztett szétugrasz-tásához.

Bern. A Gazette de Lausanneban egy előkelő diplomata a következő-ket írja:

Románia belépése a háboruba, szertelen reményeket ébresztett a szö-vetségesekben. Az optimisták már azt remélték, hogy az intervenció folytán elkerülhető egy téli hadjárat. Be kell vallani, hogy az oláh király hadse-regének közreműködése nem hozott mást az ententenak, mint keserves csalódást. Az oláhok könnyű szerrel hatoltak be Erdélybe és véres fejjel kellett a meghódított területről visz-szavonulniok. Nagyon sajnálatos, hogy az oláh intervenció, amelytől annyit várt az entente, nemhogy hasznára, hanem inkább kárára vált a négyes-szövetségnek.

Az oláh intervenció idejében a magyarok rendkívül le voltak han-golva és nagy viták kerekedtek a budapesti parlamentben. Sok fölhe-vült képviselő Burián fejét követelte. Ezzel szemben Bukarest szinte örjön-gött az örömtől. Most hirtelen meg-változott a helyzet: Erdély szabad, a magyarok örülnek, az oláhok pedig kétségbe vannak esve.

Románia vereségében nem egye-dül az oláh hadvezetés a hibás, mert az entente pressziója alatt hamarabb kellett elindítani hadoszlopait, mint ahogy szándékában volt. Amellett Oroszország, amely nagy fegyveres segítséget ígért, nem váltotta be igé-retét. Sarrainak is hathatósan kellett volna Romániával egyidőben közre-működni, azonban ismeretlen okok-ból, talán csapatainak rossz egész-ségi állapota miatt, esetleg görög árulástól való félelmében nem csele-kedett kellő gyorsasággal és energiá-val. Így aztán az oláhok adták meg a korai támadás árát.

Meghiusult a nagy faüzlet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ha sohasem mondotta volna el senki, ak-kor is eklatánsan megtanulhatta volna Arad város közönsége, hogy valahányszor valami jó dolog készül, amely az egész polgárság érdekeit szolgálja, akkor a mi átkozott és el-maradott közigazgatási apparátusunk labirintu-saiban okvetlenül találkozik valami farkasverem, amelybe a legjobb idea is belebukik és ment-hetetlenül elpusztul ott.

Hetek óta foglalkozik a tanács azzal a gondolattal, hogy a mai türethetetlen magas fa-árak megfizetésére képtelen közönség sorsán javitson és olcsó fát szerezzen neki. Kezei közt van egy olyan ajánlat, amelyhez egy olyan fértiu, mint Fábry Sándor dr. az Acsev. vezérigaz-gatója, a törvényhatósági bizottság mai köz-gyűlésén szívből gratulált és addig tárgyalják, addig hempergetik egyik fórumtól a másikig az ügyet, amíg az utolsó pillanatban az aján-

lattevő elpárolog és kijelenti, hogy most már nincs módjában üzletet kötni a várossal, mert a tűzifa tulajdonképeni tulajdonosa megvonta tőle a megbízatást. Nem keressük vajjon Scheffer Ödön vajdahunyadi vasgyári igazgató, a szászvárosi állomáson fekvő 1000 waggon tüzi-fára, aközben, míg a városi adminisztráció ezer formalitásával küzdő tanács, a megoldásig megérlelte a dolgot, nem kapott-e jobb, aján-latot, nem tudta-e drágábban eladni a fáját, csak annyi tény, hogy az a sok szakács, aki ezt a faüzletet a város javára megakartá te-rementni, elsózta a levest és a sok baba kezén elsikkadt a gyerek.

Arad város törvényhatósági bizottságának Kintzig János főispán elnöklésével ma tar-tott ülésén jelentette be Lőcs Rezső helyettes-polgármester azokat a megállapodásokat, ame-lyek alapján Arad törvényhatósága hajlandó megvásárolni a már több ízben tárgyalt aján-latból ismert nagymennyiségű tűzifát. A felté-telek mind kedvezőek, a város közönségének nagy előnyöket biztosítanak és egy teljesen reális üzlet valamennyi kritériumát hordozzák magukban. A szakértők megtekintették a szász-városi állomáson a fát, azt jónak találták, a 450 koronás waggononkénti árat minden szak-ember olesónak mondotta. A fizetési módoza-tok feltétlenül reálisak. 80.000 korona előleget kellett volna deponálnia a városnak az állam-vasuti vasgyárak központi igazgatóságának székhelyén, Budapesten, mert ennyi előleget adott termelési költségek fejében az igazgató-ság az ajánlatot tevő Scheffer Ödönnek. Az elő-leg befizetésével vállalt rizikó is csak látszó-lagos lett volna, mert mint Adler Andor javo-solta, a tanács érintkezésbe lépett volna az el-adóval és a leszállított mennyiség nagyságának megfelelően teljesített volna az előlegre fizeté-seket. Valószínű, hogy még azt is ki tudta volna eszközölni a tanács, hogy a vasutak kellő időben, kellő waggont bocsássanak a vá-ros rendelkezésére és így november else-jén az első szállítmány már Aradra ér-kezhessék.

A közgyűlés nagy meglepéssel hall-gatta az előadott favételi proppozíciókat, s min-denki örült, hogy végre egy igazán nagy szo-cialis akciót sikerül befejezéshez juttatni, ami-kor az előadó helyettes-polgármester így szólott:

— Így állapotunk volna meg az ajánlat-tevővel, ha Kintzig János főispán ur óméltó-sága, aki az államvasuti vasgyárak központi igazgatóságánál telefonon érdeklődött, nem kapta volna azt a választ, hogy az igazgató-ság Scheffer Ödöntől megvonta az eladás jogát. Ezzel tehát az egész üzlet a kutba esett, ha csak a további tárgyalásokra a tanács felhatalmazást nem kap a közgyűléstől s nem tudja megvenni magától az igazgatóságtól az 1000 waggon fát.

Ennek a megbízásnak a megadása érdeké-ben szólalt fel Fábry Sándor dr. törvényható-sági bizottsági tag, aki melegen gratulált a ta-nácsnak eddigi tevékenységéhez és kijelentette, hogy még ha most nem is tudnak elszállítani a fát és ha csak a jövő évre jöjné Aradra, akkor is meg kell vásárolni, mert a 450 koro-nás ár oly kedvező, hogyha csak egy lehető-ség van a város részére, okvetlenül biztosítani kell, minthogy a mai termelési nehézségek mellett jövőre biztosan drágább lesz a fa.

A közgyűlés a tanácsot megbizta, hogy a gyárak igazgatóságával lépjen érintkezésbe és lehetőleg vásárolja meg a fát.

Russkij orosz tábornok Conradról

(Megkezdjük bukovinai offenzívánkat.)

— Távirati tudósítás. —

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az orosz vezérkar hivatalos jelentése a következő: Dornavatrától délre az ellenség nagy erőket von előre és offenzíváját megindította.

Haga. A Kalifornián Demokrat tudósítójának *Russkij tábornok Hötzendorf-Conradról* a következőképpen nyilatkozott:

— Ausztria-Magyarország hadseregét legjobban olyan emberrel lehet összehasonlítani, akinek erejét nem annyira a testi energiája, mint inkább erős lelki energiája adja és vezeti. Ez a lélek Conrad. Bámulatos, hogy még a legrosszabb és legkétségbeesettebb helyzetből is stratégiai előnyöket tud kiaknázni.

Mindig a helyzet magaslatán áll és célját sohasem téveszti szem elől.

A zseniálisan kidolgozott és véghezvitt limanovai ütközet nemesak, hogy felszabadította Krakót, hanem meggátolta az orosz hadsereget a Kárpátok megvívásában. A limanovai ütközet és a magyar-osztrák csapatok merész támadása váratlanul érkezett és a legveszedelmesebb ponton ingatta meg frontunkat. Az ütközet legényesebb tanujelét adta Conrad tevékenységének. A világháború nagy stratégái között Conrad az első helyet vívta ki magának. Kitűnő megfigyelő és az orosz hadsereg legkisebb mozdulatából kiszámítja terveinket, célunkat és így sikerült az osztrák-magyar fronton helyenkint visszahajtania előrenyomuló csapatainkat és némi tért nyernie, de a front áttörés nem sikerült. Kizárólag Conrad érdeme, hogy veszedelmes támadásainkat mindig ügyes ellentámadásokkal ellensúlyozta.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Csütörtökön: *Névtelen asszony.*
Pénteken: *Császárné.*
Szombaton: *Tökéletes asszony.*

Névtelen asszony.

Színmű 5 felvonásban. Írta: Alexander Bisson.
Fordította: Bródy Miksa.

— Bemutató előadás. —

A régi mese, a megható, fájdalmas történet — új köntösben. A francia színpad örökké visszatérő témája, amelyhez annyi siker emléke s annyi asszonyi könyv tapad. Dumastól — Bissonig. A kaméliás hölgytől — a Névtelen asszonyig, az elbukott asszonyok mártírkoszorus élete: arannyal és tövisekkel kirakott utja vezet. Ez a téma, mint egy titokzatos bánya, melynek méhében a lelkiszenvedések drágakövei rejlnek, szüntelenül vonzotta a francia színpad kiválóságait. Új lehetőségeket, új formákat találtak benne, idegizgató új változásokat, amelyeket aztán alaposan kihasználtak a túlfinomult francia ízlés szerint.

Bisson darabja is e téma variációja. A legpompásabban felépített színpadi munka, amely igazán csak az olyan kiváló színpadi rutinier-től telhetik ki, mint amilyen a darab írója. A hatásos jelenetek egymásutánja egy pillanatra sem enged pihenést a léleknek s erősen felkorbácsolja az érdeklődést, alapos kilengésekre kényszerítve az idegeket is. Kár, hogy az alapötlet hamis és elfogadhatatlan. A férj becsülete van olyan szent, mint az asszonyé s a bűnösöknek szívből csak Krisztus tudott megbocsátani. A vétkező asszony elveszítette morális jogát a megcsalt férj szívéhez s emberileg lehetetlen, hogy a házastársak boldog bizalma ilyen terméketlen talajból újra kiviruljon. Bisson azonban drámailag pompásan kihasználható álokoskodással a tulsó oldalára fordítja a kérdést: Szabad-e a megcsalt férjnek elüzni a bűnbánó asszonyt s kitaszítani a romlás éjszakájába, a süllyedés örvényébe? De ő maga sem tud erre megfelelni, elejti a pompás fonalat s a gyermek problémájának a mezejére játssza át az egész történetet.

De elvitázhatatlan, hogy fényes dialektikával dolgozik. Alakjait úgy állítja, olyan erős fényben, olyan határozott kontúrokkal a színpad deszkáira, mint kevés drámaíró. Ezek az alakok pompásan megjátszhatók, de alapos munkát is kívánnak a színésztől.

A Névtelen asszonyt *Harsányi Margit* játszotta. Nem; nem játszotta, átélte. A briliáns színészi munkának típusa volt ez az alakítás. Megrázó, erőteljes és mégis finom, mint az a pókionál vékonyágú kis árok a szemek szögletében, melyen a szenvedő asszonyi szív könyve a végtelenbe fut. Nagyon nőtt ma előttünk *Harsányi asszony*; művészi maradt mindvégig, eszközeiben s mérsékletében egyaránt. S ez az, amit mai játékában különösen értékelünk. Nem csábította a helyzetek száz kínál-

kozó alkalmát, hogy pathetikus legyen; természetes és igaz tudott maradni; könnyesen megható, kinek fájdalma sebeket vág a szívben. Ez az önmérséklés jelezte a játéknak művészi nivóját. A színház értékes erővel rendelkezik benne, hisszük, hogy a tél folyamán sokszor látjuk viszont ilyen szeretettel, amilyenel ma fogadta és tapsolta a közönség.

A drámai együttes általában kiválóan bizonyult. Annyi művészi megértést és tehetséget láttunk a mai előadásból, hogy egy pillanatra, mint egy szép álom rajzolódott elénk az a feladat, amely a magyar színházakat kötelezi: az irodalom kultusza a színpadon.

— Hja! a közönség ízlése! — mondja erre a színházi ember és neki igaza van.

Szendry Mihály játszotta a férjet olyan részletezően kidolgozott gonddal, amelyet még tőle is ritkán láttunk. Alakítása minden ízében egységes, egész és nemesen karakterisztikus volt. A fiút *Kertész Dezső* alakította, meleg szívvvel és megértéssel, az ifjúság fellángolásának igaz szavaival. A negyedik felvonás nagy jelenetében igen szép dolgot produkált. *Kis Miklósnak* volt egy jelenete, amelyről a legnagyobb elismeréssel írat a kritikus toll. A jellem ábrázolás mesterének mutatkozott be ma előttünk. Sok szép alakítását láttuk eddig is, de amit néhány mondatnyi szerepében ma előttünk megcsillogtatott: az a komoly talentum fénye volt. A két intrikus kabátját *Várnai és Gyöző* öltötte fel. Derekasabb vállakon nem feszülhetett volna az. A kisebb szerepek is jó kezekben voltak: *Bánházi Teréz, Lifier Lujza, Blidár Vali, Dóri Tusi, Delli Lajos, Polgár Sándor, Polgár Béla, Herold Ede, Acs, Lenkei* a legjobbat nyújtották.

A rendezés szokatlanul jó volt. A színlap *Kis Miklóst* nevezi meg, mint rendezőt, az érdem és a dicséret az övé!

A közönség, mely teljesen megtöltötte a színházat s még a zenekar helyét is elfoglalta: sokat gyönyörködött és sokat könyezett... Z. A.

Homunkulus.

Az élet problémája 4 részben.

• Bemutatja az *Uránia* színház.

Az idei évad legértékesebb és legérdeke- sebb filmét, melyet méltán Golem II.-nek lehetne nevezni, mutatja be a színház. Határkövet jelent e film, mert tanuskodik arról, hogy a kinematográfia elérkezett ahhoz a ponthoz, ahol már részére lehetőségek nem léteznek.

Nem tudjuk „Az ember tragédiájának” avagy „Faust” szellemének ihlete szállta meg az író, mikor ezt a filmet a felvevőgép elé hozta, de egy bizonyos, hogy amit produkált, maradandó emléket állított neki. Hatalmas, valószínűs gigász alkotás ez a kép, mely minden részében a teljes lenyűgöző művészet és tökéletesség. Olaf Fönsst szerződtették a kép oimszerepére és a világhíres szépségű művész abszolút tökéletest alakított, ahol megjelenik félelmesen dominálja a helyzetet és élesen emelkedik ki az együttesből. Vele és általa az

ember hajlandó hitelt adni egy mesterséges ember létezésének.

Homunkulus, a középkori alkimisták vágya, aki még egy lombikból sem pattant ki soha, s aki miatt annyi élet és annyi erő forgácsolódott el haszontalanul: ő a darab hőse. A film megteremtette a mesterséges embert és egy túlfutott izgalmu felvonásban látjuk a vegyi embernek csodálatos életét, látjuk érzelmei megnyilatkozását, látjuk ideálisan hatalmas nagy alakját, mely minden gyarlóságtól menten ragyog. Ezért van, hogy a földi emberek ellene szegődnek a kelemetlen idegennek, aki túl jó, túl önzetlen nekik.

Ezt a megkapó témát kapjuk, győzelmesen pompás millióben, ragyogó színjátszásban, mely igazán érdemessé tette a filmet arra, hogy a „Deutschland” útján Amerikában hirdesse a nagy, tökéletes német ipar és művészet diadalát. Az emberiség bűnei és a tökéletes ember sohasem harcoltak szebb, lélekemelőbb küzdelemben, mint ezen a filmen. A romlott világ tökéletes művésze a maga ravaszsa- gaival áll szemben a jó ember mintaképével, egy olyan küzdelem ez, mely mindenki lelkét nemesíti és érzéseit finomítja. A legrettenete- sebb vérviharok közepette is nagy és értékes művészi esemény marad ez a film.

* **Aradi tanár felolvasása.** A Magyar Néprajzi Társaság 1910. október 25-én, szerdán délután 5 órakor a magy. tud. akadémia felolvasó termében tartandó nyilvános felolvasó- ülést tart, amelyen Elek Oszkár, aradi főreál- iskolai tanár: Petőfi „János vitéze” és a nép- mesék című értekezése kerül bemutatásra. Ven- dégeket szívesen lát — az elnökség.

* **A királytigris — utóljára.** (Az Apolló- színház nagy slágere.) A ma esti előadásra ismét elkaptok minden jegyet. A publikum színi megtöltötte az Apolló nézőterét, hogy végignézhesse „A királytigrist”, ezt a szenzá- cós bűnügyi drámát amelynek híre, mindjárt a bemutató előadás után megtöltötte az egész várost. A közönség körében az a vélemény alakult ki, hogy ehhez fogható, hasonlóan nagy- szabásu bűnügyi drámát már rég mutattak be a mozik. Amit csak az emberi ész és a fejlett technika együttesen produkálhatott, azt mind megtaláljuk ebben az izgalmasan érdekes drá- mában, amelyet csütörtökön mutat be utóljára az Apolló. Mivel a 9 óras előadásra a jegyek- egy része már le van foglalva, a direktió a közönség figyelmébe ajánlja az 5 és 7 óras előadásokat.

Semlegesek védekezése

Anglia ellen.

— Távirati tudósítás. —

Köln. A Kölnische Zeitung stock- holmi levelezője írja: Anglia és Svéd- ország között megszűntek a tárgya- lások. Svédország sohasem fogja el- tűnni Anglia gyámkodását, nem ismeri el a fekete listát és nem egyez- zik bele abba, hogy Anglia kívánsá- gára csökkenték a kivitelüket.

Stockholm. Hamerskjöld svéd, mi- nisztereinek lemondani szándékszik, hogy Berlinbe menjen nagykövetnek.

Berlin. A Vossische Zeitung arról értesül, hogy Lansing államtitkár, te- kintettel a hajógyuk megnövekedett távolsági hatására, követeli, hogy az amerikai vizeken a felségzónát a szá- razföldtől legalább negyven tengeri mérföldnyire terjesszék ki.

Haga. A Daily News jelenti: A tengeriarattjáró veszedelem miatt va- lamineknyi kanadai kikötőt elzártak a semleges hajók elől.

Nem beszél az oláh király a feleségével.

(„Katzenjammer“ Bukarestben.)

— Távirati tudósítás. —

Stockholm. Egy semleges kereskedő, aki Bukarestet alig egy hete hagyta el s Oroszországból ma ide érkezett, közli a következő jellemző sorokat a bukaresti viszonyokról és hangulatokról:

— Aki az oláh fővárost közvetlenül a hadüzenet után látta, rá sem ismerne a jelenlegi Bukarestre. Az ujjongás s a győzelmi mámor, mely akkor az első napokban a bukaresti utcának olyan sajátságos képet kölcsönzött, teljesen eltűnt. Bukarest olyan, mint egy kihalt város. A kávéházak és éttermek, amelyeket Tutrakán és Szibisztria bevétele után bezártak, ismét kinyitották ugyan tükrös ajtóikat, de miután a rendőrség a zárórá 8 órára helyezte és a szeszes italokat, az egész könnyű borok kivételével, eltiltotta, meglehetősen gyengén látogatottak. Egyébiránt a könnyű borokból sem kaphat egy vendég többet egy negyed liternél s azt is csak délelőtt 11-től délután 2 óráig s este 7-től 8 óráig szervirozzák. A Bukarestre oly karakterisztikusan jellegzetes kávéházi élet, hol a kora reggeli óráktól a késő éjjeli órákig mindenki szüntelenül politizál, teljesen megszűnt. Az orosz titkos rendőrök százainak, a kik jelenleg a kávéház-látogatók nagyrésztét teszik, éles füleik vannak és az orosz tisztektől befolyásolt haditörvényszék könyörtelenül és gyorsan ítél. Csupán szeptember első felében nem kevesebb, mint 120 személyt ítéltek el árulás miatt hosszú évi börtön- és fogház-büntetésre.

— Ezért épeaséggel nem csodálható, hogy az oláhok orosz imádata, amely régebben is tulzott és művészi leplezett volt, most nemcsak egészen eltűnt, hanem egyenesen oroszgyűlölet lett belőle. Nem tulozunk, midőn azt állítjuk, hogy jelenleg még a magyarokat és a bolgárokat sem gyűlölik annyira, mint az orosz „barátot“.

— Az oroszok megcsaltak minket! Ez a vezérmotívuma minden beszélgetésnek, ez hallható mindenütt.

— Midőn az orosz segélyesapatok főparancsnoka Sajontkowszky generális elutazásom előtt néhány nappal ismét Bukarestbe jött, az utcákon át csak zárt automobilban s lovas rendőröktől kísérve hajthatott. Ugyanaz az orosz tábornok, akinek kocsijából a Take Jonescu ágensei által feltűzött bukaresti utca-nép néhány hét előtt csaknem kifogta a lovait, mint egy vidéki primadonnának.

— Közvetlenül Szibisztria eleste után a bukaresti orosz követségi palota elé rendőrséget állítottak s jelenleg Poklewski urhoz senki sem léphet be addig, amíg az előcsarnokban tartózkodó rendőrségtől különös engedélyt erre nem nyert. Hogy mennyire bíznak az oláhok jelenleg orosz szövetségeseikben, mutatja az, hogy a Bukarestben tartózkodó orosz haditudósítókat az oláh vezérkar nem akreditálta, megjelenésüket nem tartotta kívánatosnak a fronton. Az orosz katonai atlasának a panaszára oláh oldalról azt felelték, hogy a „külföldi“ újságírók előzetes fezzegései elronthatnák a haditervek keresztülvitelének sikerét. Az orosz „barátot“ így tehát hivatalosan is bizalmatlanságot ébresztő „külföldinek“ deklarálták.

— Azonban az orosz urak is fényes revánót vettek, amennyiben Sajontkowszky generálisnak a főhadiszállására egyetlen oláh haditudósítót sem engedtek be, még az orosz szemérmű Adeverul munkatársát sem, akit pe-

dig maga az orosz követ és Bratiannu pártfogolt. Ellenben az orosz—oláh határt a magánforgalom szempontjából teljesen elzárták. Az oláhok a határt legfőkébb az orosz főhadiszállás engedélyével léphetik át.

— A szép idők, amelyekben Bukarestben reméltek és hittek, midőn majd a „nagy Brusilov“-ot láthatják az egyesült oláh—orosz csapatok élén, régen elmúltak. Most Franciaország felé fordul minden szem, onnan várják a megmentő segítséget. Az utca Pau francia tábornok után kiáltoz, akitől azt várják, hogy Mackensen és Falkenhayn előretörését legalább megállítja, mert egy nagystíli oláh offenzíva lehetőségében nem hisz már egyetlen ember sem.

— Nagyon leverőleg hatott a hír, hogy Ferdinánd király az oláh csapatok főparancsnokságáról lemondott és a főhadiszállást elhagyta. Különös intrikákról beszélnek, amelyek a királyt erre kényszerítették. Egyesek azt mondják, hogy a király azért lépett vissza a főparancsnokságtól, mert Péterváron azt a feltételt szabták, hogy az oláh hadsereg legfőbb vezetését egy orosz tábornok intézkedései alá rendeljék. Mások ismét azt állítják, hogy a királyné Poklewski orosz követtel szövetkezve lépett fel saját férje ellen s kívánta, hogy a sereg éléről a generálissimus eltávozzék. Mi ezekben az igaz? nehezen mondható meg, mindenesetre különös, hogy a király, mióta a főparancsnokságról lemondott, valahol elrejtőzve él, Bukarestben azóta nem látták s a királynővel azóta nem találkozott.

— A zsiros élet — s Bukarestben a hadüzenetig ugyan zsirosan éltek — elröpült Oláhországból. Ehinségről ugyan még nem lehet beszélni, de már is gondolkozóba ejtő hiányok mutatkoznak az élelmiszerekben és a használati cikkeken. Az orosz kormány határozottan megtiltotta, hogy húst, tejet, vaját, kávé és cukrot az oláh határon keresztül vigyenek, s ezért Bukarestben, s az egész országban ezeknek a cikkeknak az árai óriási magasra szöktek. A viszonyok ismerői úgy vélik, hogy legkésőbb karácsonyra az élelmiszerek és használati cikkek egész sorozatának az árát kell hivatalosan maximálni. Különösen kellemetlen ez a nagy hiány a vegyi szerekben és a vasdrót-állományban.

— Az összes színházak, mozik és orfeumok még mindig be vannak zárva. A szállodák nagyrészt kórházi célokra foglalták le. A Bukarestben mostanság megérkező kórházvonalokat csak éjjel ereszlik be és üritik ki, ugyanazok a harcerekre menő rezervistákat is csak az éjjeli üres utcákon viszik a vasúti állomások felé.

— Hol vannak a ragyogó idők, amidőn az egészséges és a sebesült harcsokat a szikrázó napfényben ujjongva dobálták meg virágokkal? Fáradtság sóhajtozik mindenütt, s mindenütt meglátszik a — „Katzenjammer!“

Stockholm. Most megy végbe Romániában az oláh hadsereg átadása, az entente államokból érkezett vezetőknél. A román hadsereg vezetésére kijelölt francia törzskar Berthold tábornokkal az élén, akinek Petain, Marchal és Krousier nevű tiszték vannak alárendelve, már megérkeztek Bukarestbe. A francia tábornokot a tisztjeivel együtt az oláh király Bratiannu jelenlétében három óráig kihall-

gatáson fogadta. A kihallgatáson megállapították, hogy a parancsnoki viszonyokat miképen fogják rendezni. A közvélemény a franciákat nagyon hüvösen fogadta, mikor megérkezésük napján végig kocsiztak a fővárosban. Az utca népe nem valami lelkes kiáltásokat zúdított feléjük. Az egyik este, amikor a franciák néhány percre megjelentek Bukarest egyik nagyforgalmu kávéházában, rendőrségi intézkedés ellenére néhány kis társaság verődött össze és nagyon kínos jelenetek történtek. Amikor a franciák a kávéházba léptek, mintegy titkos jeladásra megszűnt mindenféle beszélgetés és a csöndben aztán három ur, akik közül az egyik Mainescu ezredes, az Adeverul munkatársa volt, elkezdte gyalázni a hűtlen szövetségeseket. Mainescut a detektívek azonnal letartóztatták, de a rendőrségről hamarosan szabadon bocsátották azért, mert az egész Bukarestben pár pillanat alatt az a hír terjedt el, hogy az ezredest csak azért tartóztatták le, mert lapjában a valódi hadihelyzetet akarta ismertetni.

Konstantin király

semleges marad.

— Távirati tudósítás. —

Genf. Athénből jelentik: Konstantin görög király erélyesen megcáfolja azt a híresztelést, mintha a királypártiak ellonállási központjával Larissát szemelték volna ki. Az elküldött hadiszerek az ottan állomásozó harmadik hadtestnek kellettek. A király kijelentette, hogy a minisztertanács még akkor is megőrzi semleges-ségét, ha az egész világ is összeesküszik ellene. Az entente Görögországgal szembeni eljárása nemcsak igazságtalan, hanem esztelen. Az entente elvesztette az ideális nagylelkűség presztízsét.

Amsterdam. A Reuter-ügynökség jelenti Athénből: Az entente követek kijelentették, hogy csapataik azért szállották meg Athént, hogy a görög rendőrséget hatásosan ellenőrizhessék. Remélik, hogy ezután Athénben, vagy Görögországban rendezavarások nem történnek.

Rotterdam. Londonból jelentik: György görög herceg tegnap a külügyminiszteriumban hosszasan tanácskozott Edvard Grey külügyminiszterrel.

Luganó. A Secoló jelenti: Az ideiglenes görög kormány Venizelosz bélyegeket bocsát ki Venizelosz arcképével, ezenkívül Kondariotis és Dangelis arcképével is. Jellemző, hogy a bélyegeken csupán Hellas szó áll, sem királyság, sem köztársaság szót nem nyomattak rája.

Harc téren levő katonáknak

a legbedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazutól érkező hír-lap. Az „ARADI KOZLONY“-t táborba mindig magadnál tartandod.

Oláhok kiverése Erdélyből.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Erdélyi front.

A legutóbbi hivatalos jelentés szerint az oláhok továbbra is szívósan ellenállnak a Görgey-hegységben s így a nagy oláh hódító hadjárat utolsó felvonása mögött még mindig nem gördült le a függöny. Elejétől tanuja vagyok az ott vívott hősi harcoknak. A negyedik, botosanii román hadtest Pressanu tábornok vezetésével a Görgey-patak völgyében nyomult előre, azzal a szándékkal, hogy elérje a Maros-völgyét és megszállja a Maros-torkolat vidékét. Az éjszakai zörgést. A váratlanul beköszöntött hideg és esős időjárás siettette a terv végrehajtását, mert az uttalan és néptelen hegyvidék nem látszott alkalmasnak nagyobb operációk végrehajtására. Foglyok, akikkel beszéltem, elmondták, hogy ezzel biztatták őket:

Csak rajta, a gazdag szász városban majd összeszeditek magatokat.

A görgey-völgyi fronton és a szélső hegyeken egy hadosztályt vetettek harcba, amely a 18. és 37. számú tényleges gyalogezredek, továbbá a 77. és 69. számú tartalék-gyalogezredek állott. Patrascu hadosztályparancsnok még mindig azt hitte, hogy ugyanazok a gyöngye népelkelő-különítmények állanak vele szemben, amelyek a határtól lassan visszavonultak előle. De tévedett. A frontot északmagyarországi magyar gyalogezredek és honvédezek tartották, Arz tábornok régi csapatai, amelyek már sok szép diadalhoz segítettek. Az ellenség így is túlerőben volt, de csak kevés tüzértét hozhatott magával a hegyen át. A harc gyújtópontja Görgeynél és Szentimre községnél volt. Ott a völgy baloldalán emelkedik a Moosárhegy. Melőle a Böröktetőnek egy erdős nyulványa fut a völgybe. Október 2-án ebben az előretolt állásban láttam az oláhok első támadását. Mintha diszszemlére indultak volna, kettősrendekben meneteltek. Elöl haladt a tiszt lóháton. Hamar visszafordultak. Október 3-án hajnali szürkületben tűnadták, elfoglalták a Böröktetőt és átlörték a Görgey-völgybe. Ugyanekkor Oroszínál is támadtak. A balszárnyon a Görgey-völgyben a honvédek ellentámadása megmentette a fenyegető helyzetet. — Az oroszai állások felé lassan ereszkedtek le az oláhok a hegyről. A kilométer hosszú uton tüzértétük könyörtelenül elárasztotta őket srappelokkal. Az oláh tüzértét csak épen arra volt képes, hogy útegeinket kissé nyugtalanítsa. A roham tüzértét előkészítéséről szó sem volt. El kell ismernünk, hogy az ellenséges gyalogság a kedvezőtlen körülmények között igen jól viselte magát. Láttam, amint a lövedékek az előrenyomuló sorok közé vágtak. Tüzértétésünk kitűnő volt. Ennek ellenére is előrenyomult az oláh rajvonala s csak akkor hátrált meg, amikor a honvédek is megkezdték fedezékük mögött a tüzelést. Bomlott sorokban rohantak vissza az erdő védelme alá. A csatater tele volt halottakkal és egész éjjel hallatszott a sebesültek jajgatása. Egyetlen század arcvonala előtt 62 holttest maradt. A honvédeknek csak jelentéktelen veszteségeik voltak, minthogy az oláh tüzértét egyetlen lövést sem adott le ellenük.

Ez az ellenség mindenütt visszavonulásban volt, s a mieink visszafoglalták a Böröktetőt is. A 18. és 69. román gyalogezredekhez tartozó foglyok keservesen panaszkodtak tüzértétésünk rettenetes hatása és a saját tüzértét támogatásuk elégtelensége miatt. Föltűnő volt foglyok tisztjei és közkatonaik között való rossz

viszony. Különösen gyávasággal vádolták egymást. A foglyok tartalékosok egyértelműen azt vallják, hogy a harmadik zászlóalj, amely minden tartalék-gyalogezredben ténylegesekből áll, a rohamnál a többi zászlóaljat engedi előre. Az általános harctéri helyzetről a foglyoknak fogalmuk sincs, s akadt egy hadnagy is, aki a nagyszebeni vereségről semmit sem hallott. Az oláh generálisnak mégis tudnia kellett, hogy az oláh hadsereg majd mindenütt vereséget szenvedett. Kétségbeesett kísérlete a Maros-vonal elérésére csak úgy magyarázható, hogy csapataink helyzete az uttalan hegyek közt és az erdőségekben a hideg idő beálltával tarthatatlanná vált. A honvédek dicsősége, hogy ez a kísérlet nem sikerült. Ha a görgeyi támadásnak az volt a célja, hogy Arz és Falkenhayn hadseregének hátába kerülhessen, az elégtelen tüzértét előkészítés révén már eleve teljesen reménytelen volt.

— Egészen demoralizált vagyok, — mondta a csata után egy oláh hadapród.

Szegény, igazán nem így képzelte a háborút a központi hatalmak ellen.

Kis történetek

a nagy háboruból.

(Apró feljegyzések Petrozsény körül.)

— A magyar-román harctérről hazatért munkatársunktól. —

Nincs olyan sötét dráma, amelyre némi derűt ne varázsolna egy-egy világos fénysugár. Nincs olyan rémes pusztulás még ebben a világháboruban sem, amelyre rá ne sütné akár csak pillanatokra is a humor meleg napsugara. Az oláhok elpusztíthaták a nagyszerűen fejlett, kincsekkel érő Zsilvölgyét, azonban ők sem akadályozhatták meg, hogy a véletlen sors a romok fölé oda ne tüzze a kedély leherózsáit.

Most, hogy az elragadó őszi verőfényben bebarangoltam a románok lábnyomán ezt a felséges vidéket, belekerült a jegyzőkönyvembe a romok tetejéről leszedett néhány ártatlan virág.

...Puj község elhagyott utcáit jártuk. A régi lakók közül alig találtunk néhányat. Egy-egy kereskedő azon kesereg az üzlete előtt, hogy háború oláhok nem is jártak a faluban, mégis eltűnt minden portékája. Sovány vigasz az, hogy a háború a puji kaszinó termét sem kímélte meg. A kaszinó természetesen a főutcán van és a bejárata előtt már messziről kiált felénk az ajtóra függesztett következő figyelmeztetés:

Nem tagoknak tilos a bemenet!

Ugylátszik azonban, nem mindenki törődik ezzel az udvarias figyelmeztetéssel, mert közvetlenül a táblácska alatt az ablakon — egy ló nyújtja ki a nyakát. A ló valószínűleg nem tudta elolvasni a kaszinó határozatát, azért kvártélyozta be magát huzárjával együtt a nagyterembe.

Ezt is Pujon láttam. Jäger dr. járásorvosnak szép, új, modern háza van a főuton. Az átvonuló katonák természetesen az új házakat sem kímélik és kényelmesen elhelyezkednek azokban. A járásorvos jól tudta azt, hogy a katona legelső sorban a szép lakásokat

szokta elrekvírálni, mivel azonban nem volt szándékában teljesen elhagyni a falut, úgy gondolta, hogy megmenti a lakásának legalább egy szobáját. A legkisebb szobája ajtajára a következő cédulát függesztette ki:

Dr. Jäger járásorvos,
ezen ház tulajdonosa, ezt az egy szobát
maganak tartja fenn!

Az udvarias kérelemnek azonban nem volt meg a kellő hatása. Ugyanis mire a járásorvos néhány nap múlva visszakért a falujába, ebben az egyetlen szobájában is mélyen alvó katonákat talált. Jäger dr. nem költötte fel őket, hanem visszafordult és újból nekivágott az ismeretlenség és bizonytalanság homályának.

Vulkán község érdemes bírja Pap Sándor, aki egyébként gyógyszerész is, természetesen szintén elmenekült a feleségével együtt. Meg sem állt Győr, ahol rokonai laknak. Amikor meghallotta, hogy Vulkán község is felszabadult, elindult Győrből, hajléka felkeresése céljából. Négy napig tartott az út. Amikor megkérdeztem, hogy miért jött vissza, holott köztudomásúlag a románok a Zsilvölgyben mindent elpusztítottak, az érdemes bíró ezt felelte:

— Haza akarom vinni a télikabátomat és a feleségem néhány ruhadaraját.

És Pap Sándor ezért utazott Vulkánba 4 napig oda, és 4 napig vissza. Bentjártam a gyógyszerész lakásán és sajnálattal állapítottam meg, hogy azok a ruhadarabok, amelyekért 8 napig törte magát, már rég nincsenek Vulkánban.

Érdekes különben megfigyelni a menekültek gondolkozásmódját. Mindenki tudja, hogy a románok az egész környéket kifosztották és mégis minden menekült azzal a reménnyel tér vissza, hogy hátha éppen az ő lakását hagyták sértetlenül Ferdinánd bocsoros katonái. Petrozsényben különben csak egyetlen boltot találtam, amelyet nem dúltak fel az oláhok: Winkler Adolf butor és porcellánkereskedő üzletét. Ez is tiszta véletlenségből kerülhetett el a figyelmüket.

Petrozsény legsomorubb asszonya ma Uszku Juoné, mert a háború elvitte egyetlen vagyonát: a hizott disznóját. A határban lakó asszony portája körül élénken cikkáztak a gránátok és az egyik löveg elvitte a sertésoldatját. Az őiban rőfogott a jól hizott mangalica. A gránátnyomás következtében a sertés ideg-sokkot kapott és 8 napig szünet nélkül reszelt. Mivel 8 napig egy szem kukoricát sem kívánt, az asszony jobbnak látta levágni és olosó pénzért kimérni a húsát, meg a zsírját.

A szomszédos Livazény községnek — így beszélnek a faluban — kitűnő tenyészbikája volt. A háború ezt is elvitte. A tenyészbika mellett shrapnell robbant fel, amelynek következtében az állat elvesztette azt a képességét, amely miatt a tehének között szokták tartani. Tehetség nélküli tenyészbikának csak a mézarszékban lehet hasznát venni és ezért a livazényiek gyorsan végezték a drága állattal.

GYÁSZROVAT.

Halálozás. Reinheimer Klára, Reinheimer Gyula máv. főellenőr leánykája október 17-én életének 6. évében rövid betegsége után meghalt. Temetése 19-én délután 3 órakor lesz a felső temető halottas házából. Elhunytát mélyen sujtott szülei, testvérei gyászolják.

Przemyslból Szibérián át Aradra.

(Egy aradi honvéd törzsőrmester legendás élete.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ezerkilencszázötvenöt március 20-án esett el Przemysl, ez a legendás vár, amelyhez magyar könyvek és magyar sóvárgások áradata imádkozott s amelynek diésőséges elestéről pozitív valóságot mindmáig alig-alig tudott szerezni a nagyközönség. A legendás várban, akik foglyul estek, ma messze Szibéria végtelen síkján áhítozzák a magyar napot, szót, írást, üzenet, ha ide is téved tőlük — a hivatalos orosz cenzura utját szabta azoknak a gondolatoknak, érzéseknek, amelyek pozitív világot gyújthatnának abba a sötétbe, amely Przemysl éjszakáját még ma is körül öleli.

Ezer kínlódáson és ezer szenvedésen át most érkezett Aradra egy aradmegyei fiatal ember, aki végig élte Przemysl kinszenvedés teli napjait, azokat a rettenetes, borzalmakkal teli órákat, amelyek az ujkori világ történelem lapjain, mint a leghősebb legenda fognak végig sírni majdan.

Fejes Ferenc 2. honvéd-gyalogezredbeli törzsőrmester, akit a háború kitérésekor felettes hatósága a verscei 7. honvéd-gyalogezredhez juttatott el, végig élte Przemysl mindkét ostromát s a második rettenetős orosz szoritáskor esett muszka fogságba. Már az első ostrom alatt oly vitéz módon teljesítette szolgálatát, hogy Tamássy Árpád altábornagy a 2. osztályú vitézségi éremmel tüntette ki, Przemysl ezer könnyel elsiratott elfoglalásakor került fogságba, végigszántotta hazavágyó lelkével Szibéria dermesztő táját s a hazavágyás legszentebb érzésével utat tört magának ahhoz, hogy visszatérjen az elhagyott földre, vissza megtizedelt ezredéhez, mint eleven hírvivője ama sok szenvedésnek, amelyben a muszka fogságba jutott magyar katonáknak máigian része van.

(A legenda első fejezete.)

Az Aradi Közlöny munkatársának módjában volt beszélgetést folytatni Fejes Ferenc törzsőrmesterrel, aki viszontagságos módon szökött meg az orosz fogságból, hogy új harcra készen jelentkezék régi káderénél.

— Ezerkilencszázötvennégy augusztus 22-én mentem fel az orosz haretérre, — mondotta Fejes Ferenc — s már augusztus 31-én a legborzalmasabb ütközetben állott ezredünk. Kikrow, Kulikow, Janow és Lelekow voltak azok a hadipontok, amelyekben tüzkerészttségünket nyertük s ezeknek első borzalmakkal teli kínlódása után, mintegy megkönnyebbülésként vettük a parancsot szeptember 17-én, amely Przemyslbe irányított bennünket.

— A kívánt nyugalmat Przemysl várában sem találhattuk meg. Már ottlétünk első napjaiban a legvéresebb ütközetekben volt részünk, folytonos kirohanásokkal kellett vesélyeztetnünk a támadó orosz s e közben naponként véres kézitusára került a sor, amely egészen a vár felszabadulásáig tartott. A nyugvást még ez sem hozta meg. A visszavonuló ellenséget kellett üldöznünk, eközben vettünk részt a Magura magaslat elfoglalásában s a körül fekvő hegyek harcában, amíg november 4-én éjszaka ismét Przemyslbe parancsolták vissza ezredünket.

— A muszka körülzárás már akkor kezdődött el, s mi a benlévő csapatokkal egyetemben ezt megakadályozandó, három napon át folytonos kézitusában igyekeztünk ezt megakadályozni. Egész december hónap folytonos kézi harcokban telt el, több ízben és több alkalommal megpróbálkoztunk a délnyugatiirányba

való kirohanással, ami azonban a tulerő következtében nem sikerült.

(Kuzmanek utolsó parancsa.)

— Ezerkilencszázötvenöt január 1-étől március 14-ig ezredünk előtéri állásban volt. Eközben ért bennünket az utolsó kirohanás parancsa, amelyet én Bussa Ignác hadnagy századában küzdöttem végig. A század — az utolsó kirohanás alkalmával — azt a parancsot kapta, hogy a vezényelt utászokkal az ellenséges drótakadályokat északkeleti irányban vágja át, s a mögötte levő ellenséget *puskálövés nélkül semmisítse meg*. Hajnali három órakor indult meg a század nehéz vállalatának s hajnali öt órára, a legerősebb puskatüz dacára sikerült a legelső ellenséges állást elfoglalni. Ebből történt a további támadásunk, amely hat órára szintén eredményre vezetett, birtokunkba jutott így a második orosz állás is és reggel nyolc órára heves kézitusával elfoglaltuk a harmadikat.

— Reggel kilenc órakor — készen a további küzdelemre — vettük észre, hogy minden *lőszerünk elfogyott*. Pótlás nem jött. A legborzalmasabb helyzetben voltunk, amikor megérkezett Kuzmanek várparancsnok parancsa, amely ezeket mondotta:

Katonák!

Elérkezett az utolsó nap, az utolsó óra! Meghalni parancsolja a katonai becsület, gyalázzal élni tiltja a magyar érzés! Az ellenség árkaival túl gazdag élelmiszerraktárak dúlakodnak s mindez birtokunkba jut, ha áttörtek az ellenséges vonalakat! Legyen ez az áttörés a magyar névhez méltó, *puskálövésre ne kerüljön sor, semmisüljön meg úgy az ellenség, amint arra érdemet szerzett*. Ez az utolsó nap és az utolsó óra, amelynek győzelme után egy boldog béke következik!

Kuzmanek.

— Éhségtől, nyomoruságtól elgyötörve mentünk neki az utolsó rohamnak, amely talán sikerült volna is, ha az ellenség nagy erejű pótlást nem kapott volna. A meglévő muszka erő s az ujonnan jött óriási tartalék állott velünk szembe, amely nem esoda, ha letudta fegyverezni az éhség és ezer kínlódás meggyötörte honvédeket.

(Stációk a káivárián.)

— Körülvettek a muszkák. Nekem, aki revolveremet nem dobtam el, egy szibériai vadász puskatussal a karomat törte. Szerényeinket, értékesebb ruházatunkat letépték rólunk s 70-ed magammal, köztünk három tiszt, Misitzkára vittek. Itt egy magasabb katonai parancsnokság fogott vállatára s eközben azt a parancsot kaptuk, hogy egy a földre elhelyezett köpenyegre minden ingóságainkat rakjuk ki. Ennek a parancsnak köszönhettem, hogy letérdelve a puha talajban zsebkéssel egy gödröt ásva naplóm és irományaimat el tudtam rejteni. Az orosz parancsnokság ugyanis legfőként katonai irományok, parancsok, térképek és iránytűk után kutatott, amit el is vettek.

— Misitzkából Lembergben át Kiewbe, majd innen Szamarkandba szállítottak, ahol három hónapig maradtam s innen egy munkás csoporttal Moszkvába vittek vissza. Itt sem maradtam sokáig, mert Nisni-Novgorodba szállítottak, ahonnan mint munkaképtelen hét társammal egyetemben Tomskon és Irkudson át Damiába szállítottak. Nyolc hónapig maradtam itt.

— Ez év tavaszán hire jött, hogy egy ezernégyszáz fogolyból álló munkáscsoportot állítanak össze, amelyet valahova nyugatra, vasutépítő munkálatokra visznek. *Ekkor határoztam el a szökést*.

Korneck Lajos és Lichtenstein Nándor aradi honvéd törzsőrmesterekkel megbeszéltük a szökés módját s tekintettel arra a körülményre, hogy én mint munkaképtelen a munkás osztagba nem voltam beosztható, három honvéddel nevet cserélve a munkás csoportba loptam be magamat.

— Junius 2-án indultunk utnak és Irkudson, Tomskon, Penzán, Moszkván és Nisni-Novgorodon át Arhangelskbe vittek bennünket, ahol hatóra szállítva át a Fehér tengeren Koia félszigetén hajóztak ki. Itt Kandoloska közsébe vittek, ahol több lerongyolódott és az éhségtől és nyomoruságtól elcsigázott magyar foglyot találtunk. Ezekről tudtam meg, hogy egy előtünk jött 1200 főnyi munkáscsoportból valók, akiket a nehéz munka, az egészségtelen mozaras vidék, a silány táplálkozás és a vizes földkunyhó lakás annyira megörölt, hogy számuk háromszázra olvadt le.

— Az én társaim látva ezt a rettenetes állapotot, felkértek, hogy az itt állomásozó orosz parancsnoknál nevükben kérjem a Damiába való visszaszállításukat. A parancsnok erről természetesen hallani sem akart, ellenben felszólított bennünket, hogy a munkáscsoportba való elosztáshoz sorakozzunk. Ennek a parancsnak azonban a csoport egyetlen tagja sem akart eleget tenni, mire *megtizedelték bennünket*.

— Tízénhet társammal egyetemben, akikkel szökni akartam — úgy intéztem a dolgot, hogy egy munkáscsoportba kerüljünk. Egy-egy csoportba harminc embert osztottak be vasutépítési munkálatokra. Előre elkészített földkunyhókba szállásoltak bennünket, ahol társaimmal azonnal megkezdtem a megbeszélte szökés előkészítését.

— Élelmiszert körülbelül 14 napra valót szereztem be. A konyháról fejszékét, késüket, madzagot, szőnyeget, egy térképet, tüt és különböző orvosságokat loptam el, amelyeket munkaközben a közeli erdőben dugtam el.

— Most már csak a szökés kivitelének alkalmas időpontjára vártunk.

Aradról kitalított tejhamisítók.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi rendőrbírószágon nap-nap után szigorubból-szigorubb ítéleteket hoznak azok ellen az aradi tejeskocák ellen, akiknek ezek az ítéletek még mindig nem vették el a kedvüket a tejjel való üzérkedéstől. A rendőrbírószág az utóbbi időben már a legszigorubb ítéleteket kell, hogy alkalmazza, mert az előállított legnagyobb része már többször volt büntetve. Egy-két ilyen kofaasszonytól a rendőrbírószág a piac árúsítás jogát is elvette, ez pedig már a legsúlyosabb büntetések közé tartozik. És ugyilátszik ez sem használ. Tegnap is, ma is történtek előállítások tejhigitások miatt a kihágási bíróságon s ma már a tejjel való üzérkedés dolga úgy áll, hogy a bajon csakis a legradikálisabb eszközök igénybevételével lehet segíteni. Epen ezért Green Nándor rendőrfőkapitány ma elhatározta, hogy *azt a jogát, mellyel a nem kívánatos elemeket Aradról kitalíthatja, a rendőrhatalomra ruházza át*, hogy az az aradi piacokon megforduló élelmiszerhamisítókkal szemben, ha szükség van rá, kíméletlenül alkalmazza. Ezzel a rendelkezéssel azokat a környékbeli élelmiszer hamisító kofákat, akik már többször voltak büntetve, a ren-

H I R E K. LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Milánó. Athénből jelentik: A csapatszemlén a matrózokhoz intézett üdvözlő beszéd után Konstantin király a haditengerészet tisztjeihez szólt és azt mondta: Üdvözöllek benneteket hűségtekért, amellyel ragaszkodtok eskükhöz és nem engedtétek magatokat erkölcsi és anyagi jutalommal és ígéretekkel elcsábítani és igérem, hogy minden baj ellen megvédelek benneteket, ami elkövetkezhetnék rátok. A tisztek tapsoltak. Néhányan közülük könyekre fakadtak. A király és családja autómobilon a katonák éljenzése közben eltávozott. A nép tüntetni kezdett és azt kiáltotta: Eljen a király! Le a négyesszövetséggel! Amikor este elterjedt a hír, hogy a szövetségeseknek ezer tengerész katonája a piruszban partra szállt és 150 francia tengerész katonát két gépfegyverrel megszállta Athénben a városi színházat, óriási tömeggyűlést összehoztak a színház előtt térségen és azt kiáltották: Le a négyesszövetséggel! A tüntetők lenyugtalanul kezdtek viselkedni, mire a görög lovasság és tengerész katonák jöttek és felhűzött szurronnyal megszállták a tér kijáróit, a közönséget távozásra kényszerítették. A tüntetők, akiknek élén görög-amerikai lobogót vittek, a négyesszövetség ellen irányuló kifakadásokkal vonultak az amerikai követség elé. A tömeg barátságos tüntetést rendezett a követség előtt. Venizelosznak szembelevő házáat pedig megdobálta. A városban híre terjedt, hogy az *amerikai hajóra, nemsokára megerkezik.* A minisztertanács elhatározta, hogy a négyesszövetség rendszabályainak nem tud ellenszegülni és minden összeütközést elkerül. A városban számtalan őrjárat cirkál.

Athén. (Reuter.) A csapatszemlén rendkívül nagy embertömeg vett részt. Csapatszemle után utcai tüntetés volt. A tüntetőket a tartalékosok mozgalmának vezetője az ismert Gunarisz-pártiak vezették. A tüntetők a király képét vitték magukkal, babérággal koszorúzva. Az angol követség előtt mindenféle sértő mozdulatot és megjegyzést tettek. A városi színház előtt több incidens történt. Fournet tengernagyot kifütyülték. Azt a csoport francia tengerészt, akik a színházból jöttek, a tömeg visszaszorította. Néhány tartalékost, akik zavargásra izgattak a francia angol rendőrség letartóztatott. Ma este 3000—4000 főből álló embertömeg az Ononide-téren gyűlt össze görög és amerikai zászlók alatt. A tömeg az amerikai követség előtt tiltakozott a szövetségesek partraszállított különítményei, valamint athéni jelenléte ellen és védelmet kért. Az amerikai követ azonban nem volt ott. A tüntetők erre görög nemzeti dalok éneklése közben végig vonultak az utcákon.

Rotterdam. A Times jelenti Athénből: A szövetségesek matrózai, akik a francia tisztek parancsnoksága alatt állanak, görög rendőrök megtámadták. Ennek következtében az entente követi és a görög kormány között tárgyalások folynak. Remélik, hogy a félreértést el lehet simítani. Közben a francia követ felkérte Fournet tengernagyot, hogy a rendőrség fölötti ellenőrzést másként rendezze. Az amerikai követ, akinek egy küldöttség tiltakozó iratot nyújtott az entente eljárása ellen, azt válaszolta, hogy kormánya nem avatkozhat be az eseményekbe. Hozzájárul különben ahhoz, hogy az iratot Amerikába továbbítsák.

Genf. A Petit Parisien arról értesül, hogy French tábornok tizenhá-

dörbíróóság ítéletével egyszerűen ki fogja tiltani Aradról.

Grumáz László dr. rendőrkapitány ezt a jogát mindjárt ma két ízben is alkalmazta. András József és Lugosán Vaszília mikelakai asszonyokat teinek vízzel való hamisítása miatt már többször megbüntették. Ma is ezért állították őket a rendőrkapitány elé, aki kétszáz koronára átváltoztatható husz napi elzárásra ítélte és Aradról kitiltotta a megrogzött tejhamisítókat.

Romániát letörlik a térképről.

(Mangra Vazul nyilatkozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Most már véglegesen megállapították, hogy Mangra Vazul október 29-én iktatják be Nagyváradon a nagyszébeni metropolitai székbe. A felszentelési és beiktatási ünnep rendezésére végrehajtó-bizottság alakult, melynek elnöke Roska Eusebius dr., a nagyszébeni szentszék helyettes-elnöke, jegyzője Regmann Miklós szentszéki tükár, tagjai: Triteanu Lázár, Tulbure György, Proca György dr., Borela Lucian dr., Horváth Endre, Popovics Miklós dr., Lázár Aurél dr., Diamandy Miklós, Papp György, Balogh Dóme szentszéki ülnökök.

A felszentelési és beiktatási ünnep — mint már megírtuk — Mangra Vazul metropolita óhajására a háborúra tekintettel, a legegyszerűbb lesz. A szöriartás sorrendje szerint Papp I. János aradi és Christea Miron karánsebesi püspökök és a nagyszébeni szentszék tagjai előtt történik az aktus. A gör. kel. egyház szervezeti szabályzata szerint előbb misét tartanak a mise közben az aradi és karánsebesi püspökök szentelik fel Mangra Vazul püspökké. A mise végén kezdődik a beiktatási aktus, amelyen felolvassák a metropolita választás jegyzőkönyvét, a legfelsőbb jóváhagyási okiratot, az esküteléről szóló leiratot és az érseki grammatát, egy Ofelsége aláírásával ellátott diszes oklevelet.

Ezzel ér véget az egyházi ünnepség, mely után az uri-utcai ideiglenes rezidenciában fogadják Mangra Vazul metropolitát a tisztelgő és üdvözlő küldöttségeket. Délben diszebed lesz.

A metropolita igen érdekes nyilatkozatot tett abból az alkalomból, hogy Nagyváradra érkezett egy újságíró előtt:

— A magyar-románok nem felejtették el, hogy Romániát Ausztria és Magyarország teremtette meg és emelte erős független állammá — mondotta. — Nem felejtette el, hogy nagyobb szabadsága, több joga, alkalma volt a gazdasági és kulturális boldogulásra, mint a Romániában a bojár uralom alatt színlődő román parasztságnak. És ezért háborodott fel azon az áruláson, mely egyrészt a magyar románokat sodorta kellemetlen helyzetbe, másrészt Romániát döntötte olyan veszedelembé, mely, amint most az erdélyi és dobudzsai vereségek után látják, könnyen a megsemmisülés örvényébe viheti őket.

— Évek előtt megírtam és hirdettem azt, hogy Európában a minden oldalról fenyegető szláv áradatban két nemzet van izolálva, a magyar és oláh. Minden érdekszáluk összefonódik, sorsukat, jövőjüket a végzet kövécsolta össze. Ez a meggyőződés vezérelte Tisza István bölcs és élesen látó politikáját, mikor a magyar és oláh testvériség összhang szilárd fundamentumát akarta megalapozni erős akarral, hazafias elszántsággal. *Es ha a romániai oláhság nem akarta megérteni Tisza Istvánt a multban, úgy meg kell értenie a fenyegető katasztrófa idején most, amikor be kell látni, hogy békét kell kérnie, ha fenn akar maradni és meg akarja menteni állami létét és függetlenségét. Mert ha nem kér békét, bekövetkezik, hogy Romániát letörlik Europa térképéről, de a magyarországi oláhság akkor is fenn fog maradni és haladni, fejlődni fog testvéri egyetértéssel a magyarsággal együtt azon a szentelt földön, melyet életével és vérével védett meg a világháborúban.*

rom angol tiszttel fontos misszióval Skandinávián keresztül Bukarestbe elutazik.

Farkas Ferenc családi drámája. (A merénylő főhadnagy a hadbíróóság előtt.)

— Távirati tudósítás. —

Ez év május 26-án történt, hogy Farkas (Forth) Ferenc, a budapesti Royal-Orfeum főrendezője, tartalékos főhadnagy, rákosszentmihályi nyaralójában revolverrel rálőtt Györi Bertalanra, a Korpaközpont hivatalnokára, akit súlyos sérülésével még most is ápolnak. A katonai bíróság hatheti vizsgálati fogság után szabadon bocsátotta Farkast, akinek ügyében ma délelőtt kezdtek meg a főtárgyalást a hadosztálybíróóság Margit-köruti helyiségében. Farkas ellen a vádat Bauer István százados hadbíró képviseli. A tárgyalás vezetője Mützer Izidor dr. főtörvényszéki tanácsos, elnöke Márkus Oletics, jegyzője pedig Kolner Arthur dr. prágai ügyvéd. A vádlottat Baumfeld Lajos dr. főhadnagy védi. A tárgyalásra tíz tanut idéztek be. A kihallgatások német nyelven folynak, a németül nem tudókat tolmács segítségével hallgatják ki.

Györi Bertalan, aki Miskolcon betegen fekszik, nem jelent meg a tárgyaláson, ezért védője, Csukási Jenő dr. a tárgyalás elhalasztását kérte. Farkas védője a tárgyalás megtartása mellett szólalt fel, mert Györi előre láthatóan a következő tárgyaláson sem jelenhetik meg. Nem jött el a tárgyalásra Szalontai Ferike színész. Farkas Ferenc felesége sem, még pedig azzal a megokolással, hogy férje ellen úgy sem vall. A bíróság azonban azon az állásponton volt, hogy ha megtagadja a vallomást, az idézésre meg kell jelennie.

A bíróság határozathozatalra vonult vissza, hogy Györi távollétében megtartsák-e a tárgyalást és hosszabb tanácskozás után a tárgyalás megtartása mellett határozta. Az ügyes erősen felindulásban elkövetett emberölés kísérlete miatt vádolja Farkast, aki részletesen előadta az ügy történetét. Elmondotta, hogy míg ő katonai szolgálattal teljesített, Györi Bertalan, aki műkedvelő zenészerző, sűrűn járt a feleségéhez. Neki a dráma napján is heves jelenete volt a feleségével, akivel megállapodtak abban, hogy Györit eltávolítsák. Közvetlen ezután jelent meg náluk Györi.

Amikor a családi eseményeket részletesen elbeszélte Farkas Ferenc dr., rosszul lett és kérte a tárgyalás félbeszakítását. A bíróság eleget tett a kérésnek.

Tíz perc szünet után Farkas Ferenc főhadnagy újra a bíróság elé állt és részletesen elmondta családi körülményeit a feleségével való viszonyát. Amikor Györi Bertalan sűrű látogatásairól beszélt, amelyek felkeltették benne a féltékenységet, előadása több ízben elakadt. Mikor feleségéről beszélt, érezhető volt, hogy nagyon küzd magával a igyekszik lehetőleg menteni őt. Artatlanságáról meg van győződve, csak a kísértésektől féltette őt, amiknek a betolakodott Györi Bertalan részéről nap-nap után ki volt téve.

Elmondta, hogy beszélt a dohány-utcai lakásuk házmesterjével, beszélt a Barcsay-utcában Györi volt lakásának a házmesterjével, mind a kettő azt vallotta, hogy Györihez egy hölgy jár, egy főhadnagy felesége. Mindezekből azt következtette, hogy Györinek viszonya van a feleségével. Megoldhatlan helyzet előtt állott. Legokosabbnak azt találta, hogy megmondja a feleségének, hogy rábizonyította, a mit megtudott és felesége nem is tagadta.

Azután bizonyos levelekről beszélt, amelyeket Györi küldött Szalontay Ferikének. Ezekből a levelekből egy nagy köteg fekszik a bíróság asztalán. Elmondta továbbá, hogy Györi raffiniált eszközökkel tartotta hatalmában az ő feleségét. Művész allürokkal igyekezett őt megnyerni, zenei darabokat írt s azt igyekezett szuggérálni, hogy azokat neki kell énekelni. Midőn végül családi viszonyairól s kis leányáról beszélt a vádlott, több ízben sírásra fakadt s alig tudta folytatni vallomását. Ítélet holnap lesz.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 4 órakor.

Románia területén üldözzük az ellenséget. — Az oláhok készülődése az invázióra.

Luganó. A Corriere jelenti: Romániában nagy aggodalommal várják a fejleményeket. Az egész véderőt reformálják, mert az újjászervezés elkerülhetetlen az ellenséges invázió kivédése céljából. Attól tartanak, hogy a határszorosokat már nem sokáig védelmezhetik.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Román jelentés október 16-ról: Északi harcvezetés. A helyzet az ellenség óriási nyomása dacára és dacára a hegyszorosokban állandó támadásoknak, észrevehetően javul. Az ellenség legnagyobb erőfeszítései Ottzától keletre eső vidéken és Moldova délnyugati részében fejt ki azzal a szándékkal, hogy a Moldova és Oláhország között elvágja az összeköttetésünket. A Jiu vidéken az ellenség súlyos veszteségeket szenvedett. Cainei táján a románok az állások egy részét visszatoglalták. Prapergeska tábornok elesett. Predeal táján a helyzet kielégítő. Déli harcvezetés: A helyzet kedvező. Az ellenség erőlyes ellenállást fejtett ki, de arra kényszerítjük, hogy állandóan visszavonuljon. Egészenben a helyzet javulása nagyon érezhető. A közvélemény bizalma, dacára az érdekelt ügynökök által forgalomba hozott pesszimiztikus híreszteléseknek, egyre nő. A rendőrség tevékenységének dacára ugyanis még mindig számos kém, nevezetesen nők működnek Romániában. Nem szabad megfélemlkezni arról, hogy Romániában a háboru előtt 100.000 osztrák és német tartózkodott, Bukarest volt a német követés által szervezett kémkedés központja. A tisztogatás Bukarestben, tekintettel a nehézségekre, sok időt vesz igénybe. Otuz—Predeal—Braunocoux szorosokban az ellenség folytatja erőfeszítéseit. Mindenütt visszavertük. Predeal vidékén tegnap reggel elkecseregett támadásokat vertünk vissza. Az ellenségnek súlyos veszteségeket okozunk. A bizalom változatlanul erős.

Román jelentés október tizenhét-ről: Az Uz völgyében az ellenséget visszavetettük a határ mögé. Tüzérségünk elsöpört egy ellenséges zászlóalj, a halottak között a zászlóalparancsnok is volt. A legénységből 58 embert elfogtunk, 1 gépfegyvert zsákmányoltunk. Az Olt völgyében igen élénk harcok vannak. A határon levő állások több ízben cseréltek gazdát, a harc folyik. A Buzeu völgyében ágyunk tüze arra kényszerítette az ellenséges gyalogságot, hogy állásait feladja és északra vonuljon, 140 foglyot ejtettünk. Predealnál a tüzérségi tevékenység balszárnyunk ellen intézett támadást visszavert.

Ruca táján csapataink, amelyek a Maioaz (?) dombra vették vissza (valószínűleg Campolungtól északra levő Hataiasra) a megismert ellenséges támadások dacára tartották állásaikat. Gainenitől nyugatra az ellenség a Rogul hegy táján támad. A harc folyik.

(A hivatalos oláh jelentés tehát beismeri, hogy csapataink mélyen Romániában harcolnak és üldözzük az ellenséget. Campolung Bukaresttől nyugatra, a magyar határtól 40 kilométernyire délre fekszik. A szerk.)

Kéjgyilkosság két gyermekon.

— Távirati tudósítás. —

Budapestről táviratozza tudósítók: A budaörsi úton ma reggel az ugynevezett jégveremnél holtan találták Szabó Jolán négy éves kisleányt. A vizsgálat megállapította, hogy kéjgyilkosság áldozata. A tettest a rendőrség nyomozza.

A nap folyamán egy második kéjgyilkosságról is értesült a rendőrség. A Növény-utca és a Tahi-ut sarkán a villanyos vagánytól mintegy husz lépésnyire egy jégveremben ma délután négy órakor az orosz hadifogoly munkások egy körülből öt éves kisleány holttestére bukkantak. A kisleány teje kövel szét volt roncsova s nyakán fojtogatások nyomait fedezték fel, alteste pedig fel volt hasítva. Késztelenül megállapították, hogy kéjgyilkosság történt, a nélkül, hogy rablást is elkövettek volna. A gyermek fülbevalóját és ezüst nyakláncát a gyilkos nem vitte magával. A rendőrség nagy apparátussal indította meg a nyomozást és már sikerült is megállapítani ennek a holttestnek a kilétét. A holttest azonos Kocsis Ferenc Szondy-utcai asztalos kisleányával, aki ma reggel tünt el hazulról. A házban lakó egyik takarítónő látta a kisleányt egy teketeruhás férfivel, mikor az omnibuszon a városliget felé mentek. A bestiális gyilkost nyomozzák.

A kéjgyilkossággal a rendőrség egy asztaloslegényt gyanúsít. Bővebbet a nyomozás érdekében nem közölhetnek.

— **Rekvirálják a burgonyát.** Budapestről jelentik: Holnap kormányrendelet jelenik meg a burgonyakészletek rekvirálásáról. A készleteket november elsején rekvirálják. Akik előbb szolgáltatják be, métermázsánként 4

korona többletet kapnak. A rekvirálás azért szükséges, mivel a hadsereg szükségletét másképp nem tudják ellátni.

— **Segítsük a menekülteket.** Az erdélyi menekültek javára újabban a következő adományok érkeztek Kintzig János főispán hivatalába: Neuman Testvérek cég tisztviselő kara 250, Glück Henrik Világos 100, Nagy-Csy Péterné Bokszeg 5, Molnár Annuska Viagáról 12 korona. A menekült szülők gyermekei részére szükséges tankönyvek és taneszközök beszerzésére adakoztak: az Aradi Közgazdasági Bank 40, a Mánaradnai Hitelszövetkezet 15, a Honc-tói Takarékpénztár 20, az Újszentannai Gazdasági és Iparbank 60, Lutz József takarékpénztári tőkönyvelő Újszentanna 10 és a soborsini állami elemi iskola tanulói 8 koronát. Káhrer Károly kir. tanfelügyelő.

— **Halálra ítélt gyermekgyilkos anya.** Berlinből jelentik: Hetekkel ezelőtt egyik berlini külvárosban egy telken Venaran asszonyt ásni láttak. Kutattak és egy leánygyermek holttestét találtak meg. Az esküdtszéki tárgyaláson kiderült, hogy az asszony, akinek férje az orosz harctéren elesett, bár jómódu volt, het éves leánygyermekét elevenen elásta. Az esküdtszék halálra ítélte el.

— **Ertesítés.** Weisz Hugó jóhírnévű aradi lényképesz nemany napra haza érkezett, műtermének vezetését személyesen átvette. Kéri a n. é. közönséget, hogy ezen idő alatt tevékenységüket lehetőleg idejének felhasználására való tekintettel, előegyzés szerint eszközöljék, naponta 9—12, 2—6 órak között. Telefon 211.

— **Német buvárhajó bravurja.** Krisztianából jelentik: A Jeges tengeren ma egy tengeralattjáró elsüllyesztett egy francia segédcirkálót. — **Stockholmból** jelentik: A Bergenbe ma visszatért „Risholm” gőzös a Jeges tengeren elsüllyesztett francia segédcirkáló megmentett legénységét is magával hozta. Szemtanuk szerint a cirkáló ágyutűzzel akarta elpusztítani a buvárhajót, amely azonban megtorpedózta ezt.

— **Tűzvizsgálat a leégett malomban.** Az aradi sertéshizlalda malmában, melynek egyik része, az ugynevezett vámmalom, leégett, ma délután tartották meg a tűzvizsgálatot. Bittner Róbert dr. rendőrkapitány elnökletével Stengl Andor ipartörténelgyűjelő, Herling Gyula t. b. főmérnök, Sztankovics Milos tűzoltóparancsnok, Gyene Zoltán királyi ügyész és Beregi Sándor dr. rendőrfogalmazó vettek részt a bizottságban, mely a következőket állapította meg: A tűz okozta kár 80.000 korona. A szakértők véleménye szerint a tűz úgy keletkezhetett, hogy az őrés alatt levő buzával együtt egy kemény tárgy, kavics, szög, vagy más valami kerülhetett a hengerek közé, mely ott szikrát idézett elő. A szikra valami kis piszkot, esetleg egy buza szemet meggyújtott és ezt a porszivó szekrényébe felszívta. Ez aztán a porszivó szekrényt felgyújtotta. Megállapította végül a tűzvizsgálat, hogy gyújtogatás ki van zárva.

— **Minden háztartásban** nélkülözhetetlen az Aerowash mosógép, mely gyors munkát végez, nem tépi a ruhát. Sok időt, szappant, tűzelőanyagot takaríthatunk meg használatával. Gyakorlati bemutatás csütörtökön délután pont 4 órakor Magyar Ferenc gazdasági gépészműszaki üzletében Arad, Zrínyi-utca 6. Főelárusítás Budapest, Aerowash mosógép vállalat VII., Erzsébet-körút 35. Ara 24.—K. 281

VAROS ES MEGYE.

Közúti közlekedés a Bockó-útcában.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város törvényhatósági bizottságának ma tartott közgyűlése foglalkozott a műszaki bizottságnak azzal a javaslatával, mely a közúti személyforgalomnak gépüzemmel történő megjavítását hozza javaslatba. Napokkal ezelőtt részletes tudósítást közöltünk a műszaki bizottság üléséről és ekkor megírtuk azt is, hogy melyek azok az okok, amik szükségessé teszik a gőzmozdonyok alkalmazását. Amellett, hogy a városra nézve a lovak kieserelése bizonyos megtakarítást is jelent, a forgalom is jobb lesz s valószínű, hogy nem lesz annyi panasz, mint a forgalom mostani lebonyolítása miatt. A műszaki bizottság azt javasolta, hogy a város a Magyar Vasúti Forgalmi Részvénytársaságtól még 4 kis gőzmozdonyt vegyen át két évi bérbe s ezek közül 3 mozdollyal bonyolítanak le a forgalmat, még pedig úgy, hogy egy egy köcsi egy-egy megállóhelyen 8—8 pernyi időközökben jelennék meg. A negyedik mozdony pedig tartalékmozdonyul szolgálna. A mozdonyokat ez év végén megkaphatja a város.

A műszaki bizottság javaslatához Just Ferenc Máv. üzletvezető szólt hozzá, aki az újítást örömmel üdvözölte és kérte a közgyűlést, hogy a javaslatot egyhangulag fogadja el. Ezekhez a szavakhoz csak azt a megjegyzést fűzte, hogy esodálkozni lehet azon, hogy a tanács csak most jött rá erre az ideára.

Adler Andor szintén elfogadta a műszaki bizottság javaslatát, habár jobban szeretne volna, ha a város a mozdonyokat örök áron vette volna meg. Kéri most a tanácsot, hogy a személyforgalmat a Vöröskőr című szállodáig terjessze ki. Mülek Lajos dr. szintén csatlakozott ehhez az óhajhoz. Varjassy Lajos poigármenter kijelentette, hogy a forgalom kiterjesztése a

FOG- kőmészek, aranyból, platina arany és ezüst, amalgamból és a fog színével azonos porcellánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájpádás nélkül aranyból, platínából vagy porcellánból.

FOG- kővek eltávolítása, fogak fehéritése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZAS. Tizenhét éves fogtechnika, gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a legkiválóbb fogspeciálistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkeléseinek műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkiválóbb esetekben is a legelőkelőbb mértékben megtehető. **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17. Telefon 10-11. szám.

Hajózási és Vasuti Felügyelőségtől is függ és ha a műszaki bejárásnál nem lesz ez ellen kifogás, akkor a kis vasutak eddig a végállomásig fognak közlekedni. A közgyűlés azután egyhangulag elfogadta a javaslatot.

Városatyá választások. A város mai közgyűlése elhatározta, hogy Varjassy Árpád és Rámer István halálával megüresedett törvényhatósági bizottsági helyeket november 12-én választás útján tölti be. Az első kerület választási helyisége a városháza volt főpénztári helyisége lesz. Választási elnök: Steinhardt Mór dr., helyettese: Reinhart Gyula. A negyedik kerületi választás helyisége a városháza anyakönyvi hivatala. Választási elnök: Parecz Béla dr., helyettese: Gutzjahr Mihály.

Segédtszti választás. Arad város törvényhatósági bizottsága mai közgyűlésén a városnál üresedésben levő irodai segédtszti állásra egyhangulag Kovacsics Gyulát választotta meg, a kinek eddigi szorgalmát és ambiciózus munkálkodását jutalmazta meg ezzel a törvényhatóság.

TANÜGY.

(-) Nem épít második leánypolgárit a város. A város közgyűlése foglalkozott a második aradi polgári leányiskola felállításának ügyével. Az iskolaszék ebben az ügyben pár nap előtt ülést tartott és azt javasolta a közgyűlésnek, hogy az intézzen felterjesztést a kultusz-kormányhoz, hogy az iskolát a minisztérium saját hatáskörében állítsa fel. Ezzel szemben aztán a város hajlandó lesz a már létező 3 polgári iskolát teljes felszerelésükkel és berendezésükkel együtt állami kezelésbe adni át a hajlandó a második polgári leányiskola felállítására ingyen telket adni, sőt a szükséges épületet is felépíteni, ha a kultusz-kormány az építkezésre szükséges összeg annuitását biztosítja. A közgyűlés a javaslatot szó nélkül elfogadta s így az ügyet nyomban felterjesztik a kultuszminiszterhez.

NEMZETI SZINHÁZ

Aradon, 1916. október 19-én csütörtökön:

B) Bérlet. B) Bérlet.

Névtelen asszony.

Színmű 5 felvonásban.

Kezdeté 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.)
Limbeck János és fia első m. kir. szab. érckoporsó gyára és temetőrendező vállalata.

Reinheimer Gyula m. á. v. főellenőr és neje szül. Hannék Margit a saját, ugy gyermekei Gyula, Sándor és Dezső, valamint nagynénje és a nagyszámu rokonság nevében is fájdalomtelt szívvel tudatják ahón szeretett és felejthetetlen jó gyermek, illetve testvér, unokahug, unokatestvér és rokon

Klárának,

folyó évi október hó 17-én, délután 5 órakor, fiatal életének 6-ik tavaszán, rövid ideig tartó betegség után a Mindenható bölcs akaratához képest bekövetkezett jobbjére szenderült.

A felejthetetlen kedves kis halott földi maradványai október hó 19-én d. u. 3 órakor fognak a felső temető halottas csarnokából az ugyanottani családi sírhelyben az örök nyugalomnak átadni.

A szent-mise áldozat is en dicsőségére folyó évi október hó 20-án reggeli 1/8 órakor fog a főúsztelendő minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Áldott legyen drága emlékezte!
Arad, 1916. október hó 18.

Rézgálic,

előnyös árban beszerezhető az Altalános Bank és Takarékpénztár R.T. Aradnál Székesfehérvárott.

APOLLO SZINHÁZ.

Október 19-én, csütörtökön:

A budapesti Royal Apollo műsorából.

Az „Arany”-sorozat második filmje:

Királytigris.

Amerikai detektív dráma 5 felv.

Főszereplők:

- Lee Randali, a királytigris... Robert Warwick
- A kormányzó lánya ... Ruth Shepley
- Bill Avery ... Alex B. Francis
- Doyle, a detektív... Robert Cummings
- A cinkos ... John Bines
- A kormányzó ... Arthur Warner

Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek és nem folytatóságosak.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárít! ... Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppo hintőpor 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

Is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. A használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájlüreget deszinficálja, utólsó igen kellemes. Ara egy porcellán-szelencének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházával szemben.)

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Bonne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosító szer, finom fűszeres ízű, szongethó, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbeteg részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 80 fillér.

Kapható a készítőnél: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

ECETSAV Garantált 66% vegyileg tiszta, étkezési célokra prima svéd ecet, mely megfelel 25 liter kellemes ízű asztali ecet készítéséhez, küld utánvét mellett. Szállítási határidő 2—3 nap.

Beck Testvérek
Arad, Teleky-utca 15. szám. Saját ház. 5071

Beck Testvérek vegyi gyár, Győr. Alapított ott 1900. Évi termelés 15 millió doboz.

PYRRAM

CIPŐ=KRÉM

6991

27086—1916.

Arverési hi detmény

Arad sz. kir. város közzelemezési bizottsága a tulajdonát képező ökröket, teheneket, üszöket és borjakat 1916. évi október 20-án d. e. 9 órakor az országos vásártéren nyilvános árverésen eladja.

Az eladás élőszul szerint történik minden levonás nélkül.

A vételár az állatoknak a vágóhídon történt lemérése után készpénzben lefizetendő.

Kikáltsási ár: Az ökröknél élőszul kilogramja 4 korona 50 fillér, a teheneknél élőszul kilogramja 3 korona 50 fillér, az üszöknél élőszul kilogramja 3 korona 20 fillér, a borjaknál 3 korona.

Arad, 1916. október 14.

Arad sz. kir. város közzelemezési bizottsága.

URANIA SZINHÁZ.

Csütörtöktől — vasárnapig

az évad legszenzációsabb sorozata.

Világsiker.

ROMUNCULUS. I.

Az emberi élet problémái.

Számozott jegyek délután 3 órától a mozi irodában kaphatók.

125 koronáért

egy finom öltönyt vagy felöltőt mérték után készít

Hauptfogel Ferenc

férfi szabó mester

Kazinczy-utca 5. szám. 2837

Rum—likör

essentiák és kompozitók

Kocsikerőcs,

Svédgyufa

Pótkávékban

Állandó raktár

Szemző Armin

áruügynökségénél, Arad. 501

Interurban telefon 592. szám

Telefon szám 242.

Villamos zseblámpa elemek.

Volfram égők

kaphatók 4849

Kalmár József

cégnél Arad, Salacz-utca 2. szám.

A tétér legforgalmasabb helyén

Andrássy-tér 8. számú

házaan egy kisebb

üzlethelyiség

szonnaira

k i a d ó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó-hivatalában, József tóherceg-ut 22.

Értesítés!

Az „IBOLYA DORÉ”

készítményeink a mai naptól kezdve a következő árakban kerülnek forgalomba: Ibolya Doré-örém egy tégely K 1.50, Ibolya Doré-szappan 1 darab K 1.50, Ibolya Doré-tej 1 üveg 1.50, Ibolya Doré-hőlgypor 1 doboz K 1.50.

Legjobb fekete v. barna

Hajfestő

a „Melogen”. Ára 2.40 korona.

Szűrvesztő-Depilator. E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasítással 1 korona.

Arad, Andrássy-tér 22. sz.

Alapították 1880 évben az Aradmegyei Közkórházban

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számoljuk.
Minden szó hirdetéssel 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.
A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.
A legkisebb hirdetés ára 80 fillér.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig vesszünk fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

"Hivatalnok"
Jelzésre sürgős levél van. Árvenn. 4001

Oktatás.

Zongora oktatást
nyernek a legjobb módszer szerint, kezdők és haladók. Cim a kiadóban. 5445

Alkalmazást keres.

18 éves
teljesen szakképzett fűszer és vegyeskereskedő segéd azonnali állást keres. Szíves megkeresést kér Schlegel Sándor, Bokszeg. 5450

Egy tisztességes árva leány
magános urnóba, esetleg gyermek mellé ajánlítható. Cim a kiadóban. 4003

Kereskedelmi
telepen végzett urleány, iródi alkalmazást keres. Cim a kiadóban. 5448

Urleány,
aki már fűszerüzletben alkalmazva volt, kiszolgálónak ajánlítható. Cim a kiadóhivatalban. 5447

Bánya kereső
vagy munkavégző állást keresek. Mindkettőben több évi gyakorlatom van, négy idegen nyelvet beszélek; nős és katonamentes vagyok. Cim: Szovatics M., Arad, Urban Ivan-utca 41. sz. 5449

Könyvelő
gépirással, leveléssel, önálló munkára, azonnali állást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 4010

Alkalmazást nyer.

Irodai teendőkben jártas leány
azonnali belépésre kerestetik. Hubert, Szabadság-tér 2. 5459

Házasítónak
keresek idősebb magános aszonyt. Bővebbet Szita könyvnyomdájában, Tököl-tér. 5443

Segéd kerestetik
azonnali belépésre Ehrenfeld Ignác fűszerkereskedésében, Aradon. 5453

Kémény tisztítás
kisasszony, azonnali belépésre kerestetik Czukor László fakereskedőnél. 5446

Fiatal
tisztviselő esti melléklapalkotására szerény igényekkel kerestetik. Állást, képzettséget, kort feltüntetendő kérvények "Intelligencia" jellegre a kiadóhivatalban kéretnek. 5456

Nyomdász-tanulóknak
felvételt két fiú, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Ingatlan.

Uj, adómentes
3 szobás magánház villany- és vízvezeték bevezetéssel eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5338

Üzletek.

Vidékre keresők
keresik a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön, és részletfizetésre szállított Garai Károly haj. cég irodájában Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 391

Gyógyászat.

Dr. Schajkov zky
lábzsáda-elleni szere, biztos, kipróbált ártalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona. Kapható Földes és Hehs gyógyszerárban.

Lakást keres.

Magánházat
bérelnék 2-3 szoba konyhával, lehet 1-2 lakó is, kisebb lakással, Dobó, Orczy-, Edelspacher-, Dezső vagy Wesselenyi-utca. Cim a kiadóban. 5455

Kiadó lakás.

Kastély-utca 1 szám
alatt egy előszoba, fürdőszoba és szobából álló butorozott utca lakás, villanyvilágítással, melegvízzel vagy anélkül, kiadó. Ertekezni lehet ugyanott. 5454

Két személyre
elegánsan butorozott szoba, konyha használatával, november 1-től kiadó. Alsómagaspart-sor 10-11. sz. 5458

Andrássy-tér 8 sz.
alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely iródnak, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnali kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Vétel és eladás.

Megvételre keresek
előszobát (fali fogas) ugyanott egy nagy mángorló eladó. Cim a kiadóhivatalban. 5444

3 uj férfi télikabát
jutányos áron eladó. Cim a kiadóhivatalban. 5452

Cukrot hirtő,
uj, tiszta, sárga bőr üléssel, 4 személyre való, bevonulás végett eladó Papp Jánosné, sütőmesternő, Magyarpécska. Erdekoldni levélileg is lehet. 5451

2 párna
és 1 danna, ugyanott 15 drb berliner vállkendő eladó. Erzsébet-körút 18. I. emelet 5457

Eladók
asztalkocsik két és négy kerekű, benzomotorok, fiókos állványok, lakatos szerzők, gépek, Autogén hegesztő készülék, fűrészesfal, fuvók. Fácán-utca 6. szám. 5380

Kohn Márton
Szt. Pál-utca 2. Vesz és elad uraságoktól levett ruhákat és használt butorok vételét és eladását. 5165

Egy keveset használt
plüsch boa és karmantyú eladó. Andrássy-tér 25., IV. lépcső, I. em., 29. a. 8500

Teljesen
uj csereaznyefahalló jutányos áron eladó. Ugyanott butortisztítás és javítás elfogadjatik. Kálvin János-u. 5. 5377

Tűzifa-eladás.
Az Acsev. alvával erdőüzlet megkerdi tűzif termékeinek eladását. Selejtmentes bükkhasább waggontételekben megrendelhető az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak erdőüzletvezetőségénél, Arad, József főherceg-ut 22., földszint. 4366

Divat albumok,
kostüm, blous és gyermekruha, magyar szöveggel, szabásmentával 3 korona, 2 korona 50 fillér és 2 korona árban kaphatók Knieser I. Minerva könyvkereskedésében, Dobó-utca 1. 1061

Egy alig használt egyenáramú
2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalban.

Veszek
a legmagasabb árban uraktól levett férfi ruhát, mindenféle egyenruhát valamint használt butort. Vidékre is megyek Bleier Ignác, Boczkó-utca 1. 29

Uj butorok
Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön, és részletfizetésre szállított Garai Károly haj. cég irodájában Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 391

Tábori dobozok.

leveléz-lapok, levelek és papírárak nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkeres. edésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadságtér 1. Telefon 308. 601

Különféle.

Amerikai kőolaj
földekre és aradi bérházakra kaphatók, S. E. Vilmos a nagysebenedi földhivatalnál képviselője által, Arad, Karolina-utca 10. 5427

Tyukszem
és minden bőrkeményedés ellen biztosan ható szer, Hehs gyógyszerész tyukszemtapasza. A legmeggröszöttebb tyukszem a tapaszt párnapi használata után leválik, a gyöttrő fájdalom azonnal megszűnik. Ára 60 fillér, Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár Arad. 12

Heinolt.
A legártalmatlanabb arczéptő és finomító. Izzadó, fényes, zsíros, atkás (mitesseres) arcot naponta ahányszor szükséges, gyapotröntött folyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintna valami mesés lehet finomsága harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Ára 1 korona. Dr. Földes és Hehs piperezsappan és vegyészeti gyára Aradon. Tűz mellett ne használjuk. 12

Apróhirdetések
az "Aradi Közlöny" részére felvételnek a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az "Aradi Közlöny."

Azonnali belépésre keresek:

egy fűszer- és egy vaskereskedő

segédet.

Messzer Lipót,
Kisjenő. 5424

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy a cs. és kir. katonai parancsnokság folyó évi október hó 20-tól kezdve minden pénteken a rendes heti piacunkon az állatvásártéren a marhalevel átirási iroda (agcedulia ház) mellett katonai lévasári tart, mely alkalmával a katonai bizottság az eléje vezetendő alkalmas lovakat szabadkézből közvetítők mellőzésével a kiadott áron megveszi és azonnal készpénzzel kifizeti.

A helybeli lótulajdonosok még a katonaság részére már osztályozott és nyilvántartó lappal ellátott lovakat is eladhatják a katonai bizottságnak, azonban a nyilvántartó lapokat kötelesek megukkal vinni és a katonai bizottságnak felmutatni.

Felhívjuk úgy a helybeli, mint pedig a vidéki lótulajdonosokat, hogy az eladni szándékukban lévő lovakat a fent megjelölt időben és helyen működő katonai bizottság elé vezessék.

Arad, 1916. október 14.
A városi tanács.

Egy waggon

üres láda

eladó

nagy részben trafikos,
Messzer Lipót
Kisjenő. 5425

Vámórlásra

a búzát Aradról malmomba szállítom és a

lisztet

házhoz vissza saját fuvarommal legmérsékeltébb fuvardijért.

Kolb Ödön

hengermalma
Kisszentmiklós. 5434

Matteino-féle patkány- és egérintás

uj eljárás szerint.
Patkány- és egérintáshoz ajánlok patkány- és egérintó-fuzs-bacilust. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintó-szere, csak patkányt és egert öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintó bacillus ára:
1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K.
1 nagy adag 3-600 patkány kiirtására 12 K.

"Matteino"
vegyészeti laboratórium
Arad, Beres Beni-tér 1. szám.
Telefon 10-45. 2116

Aranyat

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becsereél; ugyszintén régiségeket vesz és elad

Losonczi Lajos
órák és ékszerész üzlete
ARAD, Szabadság-tér.
Telefon 994.